

DIALOG

EVROPA XXI

2014

1-2

24. ROČNÍK

REVUE KŘESŤANSKÉ ORIENTACE PRO VĚDU A KULTURU

50 let katolického vzdělávání dospělých v Evropě

- ▲ Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“: Madona z Klentnice, přelom 13. a 14. století (Foto: Ing. Jiří Filip)
- ▲ Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“: Votivní obraz mikulovské kapituly, neznámý autor, po r. 1624 (Poskytl: Regionální muzeum v Mikulově)

Obsah

DIALOG
EVROPA XXI

Naše téma:

50 let katolického vzdělávání dospělých v Evropě

Jiřina Štouračová

FEECA – 50 let katolického vzdělávání dospělých v Evropě 3

Rozhovor:

Alois Becker

Rozhovor s prezidentem Evropské federace katolického vzdělávání dospělých 11

Andrea Hoffmeier

Rozhovor s výkonnou ředitelkou FEECA 13

Studie:

Jana Baríniová

Střípky z dějin královského města Kyjov 15

Recenze:

Kristýna Bařinová

Štěpán Kohout:
Kde voní pergamen? 28

Jiřina Štouračová

Cyrille Debris: Zita – důvěrný portrét císařovny 29

Pavel Kopeček

Lubomír Mlčoch: Ekonomie rodiny v proměnách času, institucí a hodnot ... 31

Martina Orságová

Daruše Burdová: Všechno se mění, vzpomínky zůstávají 34

/pokračování.../

editorial

Milí čtenáři, členové MSKA a odběratelé Dialogu Evropa XXI, přichází k Vám další číslo časopisu MSKA, které odráží naše aktivity uvnitř Moravsko-slezské křesťanské akademie i u partnerských organizací s kterými MSKA spolupracuje. Všímá si také dění v kulturním a církevním prostředí u nás i v zahraničí.

Hlavní téma **50 let katolického vzdělávání dospělých v Evropě** se ohlíží za naši partnerskou organizací Evropská federace katolického vzdělávání dospělých (FEECA), která spojuje jednotlivé evropské země začleněné do Evropské unie a snaží se vytvářet společnou politiku katolického vzdělávání dospělých v Evropě. Při této práci spolupracuje i s řadou institucí při Evropské unii v Bruselu, z nichž nejdůležitější je COMECE. Článek napoví kdy a s jakým cílem FEECA vznikla, kdy a za jakých okolností se MSKA s touto organizací setkává a kdy se stává pravidelným členem. Do současné práce federace dávají nahlédnout rozhovory se současným předsedou FEECA Dr. Aloisem Beckerem a výkonnou ředitelkou Dipl.-Päd. Andreou Hoffmeier.

V oddílu **Studie** nás bakalářka Jana Baríniová zavede do dějin královského města Kyjova. Přiblíží střípky ze starších dějin a hlavní pozornost soustředí na fungování orgánů samosprávy Kyjova v době budování nového státu První republiky. Budeme moci krátce sledovat, jak se občané města sjednocují, volí si reprezentanty města a jak ti se tito snaží město spravovat a zkrášlovat. Na starších příkladech budeme vidět aktivitu lidí, kterým záleželo na rozvoji města a na tom, jak se spoluobčanům ve městě žije a bude žít. Obzvlášť kyjovští si mohou připomenout své předky, kteří klestili cestu a všimnout si, zda je zde

Dialog Evropa XXI - revue pro křesťanskou orientaci ve vědě a kultuře, 24. ročník, číslo 1-2 / 2014

Vydavatel: Moravsko-slezská křesťanská akademie (MSKA), 602 00 Brno, Smetanova 14 - tel.: 537 021 342 - číslo účtu: 134 235 7389/0800

E-mail: mska@mska.biz - www.mska.biz

Registrováno na Ministerstvu kultury ČR pod číslem MK ČR E 5224

Šéfredaktor: Ing. ThDr. Pavel Kopeček Th.D.

Odpovědný redaktor: PhDr. Jiřina Štouračová

Redakční rada: PhDr. Karel Rechlík, PhDr. Jiřina Štouračová,

prof. MUDr. Květoslav Špir, CSc., Mgr. František Černín, Bc. Zuzana Bartošiková

Sazba a tisk: Protis, spol. s r. o., Podolí 115, 664 03, tel.: 544 228 378

Distribuce: sekretariát MSKA, 602 00 Brno, Smetanova 14

Objednávky předplatného: viz MSKA

Cena tohoto čísla je 75,- Kč / 3,- Euro

B | R | N | O

Jihomoravský kraj

Časopis vychází s podporou Statutárního města Brna a Jihomoravského kraje

Obsah

Martina Orságová
Miroslav Geršic:
Příchod Charvátů na Valticko
a knížecí rod Liechtenštejnů 35

Zprávy, komentáře:

Jiřina Štouračová
Na počátku bylo Slovo 37
Brigitte Schwarz
První republika 39

MSKA:

Roman Zaoral
MSKA Olomouc v jarním
semestru 2014 42

Karel Kotyza, Vlasta Mokrá
RP Olomoucké arcidiecéze v jarním
semestru 2014 43

Jiřina Štouračová
FEECA oslavila 50. výročí svého
působení 44

Jiřina Štouračová
Jarní zasedání FEECA ve Strasbourgu
– Vzdělávání rodin v Evropě na pozadí
proměnlivého obrazu rodiny 45

Zprávy ze světa:

Katolická církev 47
Církev a politika 49
1. světová válka 50
Řeholní společenství 52
Věda, školství, kultura a náboženství 52
Media 55
Ekumena 56

Výstava:

Václav Lunga
Mezi klíčem a mečem 58

Obrazový materiál je z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“. Diecézní muzeum v Brně připomíná život knížete Františka kardinála z Ditrichštejna výstavou, kterou je možno

i nějaká rodinná tradice péče o život ve městě tehdy a dnes – téměř po sto letech.

Pestrá rubrika **Recenze** tentokrát zavede čtenáře do Olomouce, k císařovně Zitě nebo k rodině Lichtenštejnů. Na pergamentu psané rukopisy z knihovny olomoucké kapituly jsou středem zájmu nejen Mgr. Štěpána Kohouta olomouckého archiváře, který rukopisy odborně studuje a ve své publikaci *Kde voní pergamen* seznamuje čtenáře s badatelským poznatky, které z práce s rukopisy výtěžil. O knize také přednáší a oslovuje další zájemce o poznání práce v kapitulu knihovně, jak se to stalo i v případě autorky recenze Mgr. Kristýny Bařinové. Letošní rok, který mapuje a připomíná začátek tragické první světové války částečně dokresluje i recenzovaná kniha Cyrille Debris o císařovně Zitě, jejíž životní osudy zasáhla tato válka mimořádně těžkým způsobem. Jak císařovna, jako aktivní a věřící katolička, překonává tyto obtíže politiky a historických událostí, alespoň kratičce naznačuje přinášena recenze. Aktuální problematikou rodin a tojak rodiny ovlivňuje aktuální společenské klima sleduje práce profesora Lubomíra Mlčocha *Ekonomie rodiny v proměnách času, institucí a hodnot*. Recenze Pavla Kopečka sumarizuje důležité akcenty této práce.

V rubrice **Zprávy a komentáře** se čtenář může krátce ohlédnout za půvabnou výstavou ruských ikon, která se ještě vrací k jubilejnímu roku svatých patronů Evropy Cyrila a Metoděje. Poměrně „nedávnou historii“ první republiky si můžeme připomenout komentářem o seriálu *První republika*, který přinášela v jarních měsících Česká televize.

Rubrika **MSKA** odráží činnost v jednotlivých domácích pobočkách MSKA, ale zavede čtenáře i k aktuálním zahraničním kontaktům MSKA ve městech Evropské unie v Bruselu a Strasbourgu.

Nedílnou součástí i tohoto čísla jsou zajímavé zprávy z katolického světa, které přináší zahraniční katolické agentury.

Celý časopis je zahalen do půvabného hávu obrazů z aktuální výstavy Diecézního muzea v Brně věnovaných olomouckému biskupovi, ale i zemskému správci Moravy, stejně jako významnému aktérovi habsburské správy našich zemí kardinálovi Františku Dietrichštejnovi. O osobnosti kardinála, ale i hlavní myšlenky výstavy hovoří ve svém článku *Mezi klíčem a mečem* jeden z autorů výstavy Mgr. Václav Lunga.

Přejeme našim čtenářům při četbě předkládaného čísla příjemné chvíle, obohacení i povzbuzení

Vaše redakce

FEECA - 50 LET KATOLICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V EVROPĚ

JIŘINA ŠTOURAČOVÁ

Katoličtí organizátoři vzdělávání dospělých v jednotlivých západoevropských zemích organizovali své aktivity v rámci svých zemí. Navzájem ale věděli, že podobně se pracuje tam i onde. V době, kdy koncilové dění ovlivňovalo i laiky v rámci katolické církve, sešli se právě vzdělavatelé dospělých v Lucernu ve Švýcarsku a dohodli se na založení společné platformy, která poslouží vzájemnému potkávání, sdílení zkušeností ale i sjednocení sil a koncepční práci v oblasti vzdělávání dospělých na evropské úrovni. „Otcové zakladatelé“ pocházeli z katolických organizací v Belgii, Nizozemí, Německu, Rakousku, Švýcarsku a Itálii založili Evropskou federaci katolického vzdělávání dospělých. Zkratka názvu FEECA byla odvozena z francouzské varianty názvu Federation Européenne pour l'Education Catholique des Adultes, používají se samozřejmě i anglický a německý ekvivalent European Federation for Catholic Adult Education a Europäische Föderation für Katholische Erwachsenenbildung.

Ve středoevropském, vlastně německém jazykovém prostoru se obdobně vyvíjely i formy pro vzdělávání klasické – tedy školní, ale vedle existovala celá řada obdobných spolkových aktivit, které měly v jednotlivých zemích velmi podobný ráz. Když následně po druhé světové válce panovalo v Evropě velké nadšení k integrování sil v rámci Evropy pod devízou toho: Už nikdy válku, musíme spolu na úrovni jednotlivých profesí co nejvíce mluvit, aby nebyl dán prostor k jakýmkoliv dalším konfliktům, provázaný systém spolků na úrovni států se dobudoval, už nic nebránilo tomu, vykročit právě k mezinárodní spolupráci.

FEECA se postupně vyvíjela v aktivní spolek, který měl pevnou strukturu a pravidelně se opakující aktivity, na jejichž základě se jednotlivé členské organizace potkávaly a rozvíjely svoji činnost.

Nejvyšším orgánem FEECA se stalo členské shromáždění, které se scházelo pravidelně 1x za dva roky, hlasovalo o důležitých úpravách stanov, volilo representanty FEECA, garantovalo mezinárodní kongresy a podobně. Dalším orgánem Federace je předsednictvo - presidium v němž jsou zastoupeny jedním zástupcem všechny členské země. Presidium se schází pravidelně dvakrát ročně, vždy v jarním a podzimním termínu. Z předsednictva je konstituován nejmenší kolegiální orgán – výbor presidia, složený s presidentem, třemi vicepresidenty a generálním sekretářem, tedy výkonného ředitele. Výbor se schází nejméně 4x ročně, je-li to z organizačních důvodů potřebné i častěji. Viditelnou hlavou a reprezentantem FEECA je prezident, který ve spolupráci s generálním sekretářem zabezpečuje činnost FEECA i mezi jednotlivými zasedáními grémií.

Aktivity FEECA se po vzniku úspěšně rozvíjely, přibývalo členských zemí, tím i organizací a aktivit. Práce se nakonec musela dělit do několika komisí a výborů. V rámci zasedání předsednictva i členského shromáždění, se vždy také scházeli representanti jednotlivých komisí a výborů, aby také plánovali činnost na další funkční období. Komise byly velmi aktivními články celé federace, věnovaly se konkrétním aktuálním

problémům doby. Hlavní komise byly Komise víra a svět, Komise manželství a vzdělávání rodin, Komise pro sociální vzdělávání, Komise pro další vzdělávání vzdělavatelů dospělých.

Pokud jde o členství platila ve federaci zásada, že konkrétní stát nebo zemi zastupuje domácí ústřední orgán pro vzdělávání dospělých. Právě v německy mluvících zemích se provázaná struktura jednotlivých spolků vytvářela od poloviny 19. století a v období po druhé světové válce byla dobudována můžeme říci k ideální strukturové dokonalosti. Spolky od farní a obecní úrovně byly svázané se strukturou na děkanátní a okresní úrovni, následovala zemská úroveň (všechny německy mluvící země střední Evropy mají spolkový – zemský správní model) a vše vrcholilo ve sdružujícím celostátním ústředí. Tento ústřední svaz byl jako člen přijat do Federace. K takto centrálně strukturovaným zemím se tak mohly připojovat i další – jako je například Jižní Tyrolsko v severní Itálii, oblast historicky spojená s rakouskou Habsburskou monarchií, kde se do FEECA začleňuje pouze zemský svaz. Podobně je tomu s Alsaskem, které dnes ve FEECA reprezentuje Francii, ale prošlo vlastně německou epochou vývoje školství i církve.

V roce 1987 byly členy FEECA Belgie, Nizozemí, Německá spolková republika, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Lucembursko, Jižní Tyroly/Itálie, Alsasko/Francie, Rakousko, Velká Británie. FEECA ale zná statut hosta, kdy konkrétní země je zvána na zasedání předsednictva, aby organizaci poznala a ověřila, zda nachází tolik průniku, aby se do práce mohla plnohodnotně zapojit. Působnost FEECA tedy překračovala hranice vlastních členských zemí. V roce 1987 požívaly statutu hosta Itálie, Švédsko – zde organizace spojené s katolickou církví, ale již také země východního – sovětského bloku jako Německá demokratická republika, Maďarsko a Jugoslávie. Po roce intenzivních politických změn 1989 se ještě více prohloubil zájem o začlenění zemí Východní Evropy. Zástupci FEECA hledali být i malé partnerské organizace, s nimiž by mohli rozvíjet spolupráci a na druhé straně přispět k jejich rozvoji i posílení jejich práce i sebevědomí. Tak byla hned na počátku 90. let oslovena také Moravsko-slezská křesťanská akademie. Pro snazší začleňování východoevropských zemí, které zažívaly 40 let společného útlaku, byla vytvořena Východoevropská platforma – FEECA-Ost platform.

Její nejaktivnějším členem se stalo Maďarsko. Maďarský vývoj je ale natolik specifický, že nemohl hrát dlouhodoběji roli koordinátora zemí s jinou tradicí – ČR, Slovenska, Slovinska, Chorvatska atd. S pensionováním výrazné osobnosti P. Josefa Horvata se platforma včleňuje zpět do celého organismu FEECA. Přesto výrazný rozvoj maďarských aktivit, jejich bohaté zkušenosti vedou k tomu, že Maďarská zástupkyně je členkou užšího výboru FEECA jako vicepresidentka. Je jí kolegyně Edith Balogh, původem z Ostrihomi. Dnes – od roku 2001 – pracuje jako výkonná ředitelka maďarské střešní organizace KIFE – Katolického spolku pro vzdělávání mládeže a dospělých, který sídlí v Szegedi.

Edith Balogh

Z jednotlivých členských zemí se rekrutovali také reprezentanti Federace. Funkční období orgánů federace je čtyřleté a ve funkci presidentů se vystřídali Prof. Dr. Ignaz Zangerle, Dr. Walter Suk - Rakousko, Dr. Karl Kalcsics - Rakousko, Dr. Bruno Santini-Amgarten 1994–2002, Švýcarsko; Dr. Erika Schuster 2002–2010, Rakousko; Ing. Pavel Jajtner 2010–2011, Česká republika a nyní je v prvním funkčním období ve funkci Dr. Alois Becker z Německa.

V úzké spolupráci s prezidentem byl vždy i generální sekretář, s jehož pracovištěm byla většinou spojena i administrativní kancelář Federace. Kancelář se tedy přesouvala s výkonným ředitelem (generální sekretář) mezi Vídní – Hubert Pesl, Freiburgem, Lincem – Dr. Edeltraud Buchberger, Bonnem - Dr. Peter Weigand, Villingen (v diecézi Freiburg in Breisgau) – Josef J. Zolk, Vídní – Dr. Andrea Kresbach, Dr. Roland Hutyr. Za předsednictví Dr. Bruna Santiniho se podařilo přesunout kancelář FEECA do centra evropského dění do Bruselu. Zde funkci generálního sekretáře vykonával P. Tobiáš Karcher, SJ., následně pak Dr. Georg Düchs a Ulrika Engler. Za předsednictví Ing. Pavla Jajtnera byla kancelář krátce přenesena také do Brna, ale následně se přesouvá k nové generální sekretářce Andrea Hoffmeier do Bonnu, kde setrvává dosud.

V současné době pracuje výbor předsednictva ve složení: Dr. Alois Beckr – předseda, Německo; Dipl.-Päd. Andrea Hoffmeier jako místopředsedkyně a výkonná ředitelka, Německo; Edith Balogh – místopředsedkyně, Maďarsko; Heinrich Bloch – místopředseda, Francie. Dr. Heinrich Bloch studoval teologii v Münstru, Angers a Paříži. V letech 1986–1999 pracoval v oblasti mládežnického vzdělávání a vzdělávání dospělých v diecézi Versailles a vyučoval na Universitě v Paříži. Od roku 1999 je vedoucím referátu vzdělávání dospělých v diecézi Strasboug, kde také vyučuje na Universitě.

Heinrich Bloch

Významnými setkáními organizovanými Federací byly mezinárodní kongresy, většinou připravované některou z komisí, a od toho se odvíjelo také vlastní téma kongresu. Zatím se mi podařilo rekonstruovat konání následujících kongresů: např. osmý kongres se konal 1981 ve Strasbourgu na téma *Vzdělávání dospělých v a pro Evropu*. Devátý kongres se sešel v květnu 1983 ve Vídni k tématu *Mládež v Evropě – výzvy pro vzdělávání dospělých*. Desátý kongres přivedl účastníky počátkem června 1984 do vzdělávacího domu v Salzburku (Bildungshaus St. Virgil). 11. Kongres se konal v listopadu 1985 v Helvoirt – Institut für Erwachsenenbildung Guldenberg, 1987 v Lucemburku, 1990 ve Wiesbaden-Naurod, 1994 v Lucembursku, 1995 v Praze, 1996 v Budapešti, 1998 opět v Budapešti. Prozatím posledním kongresem byl kongres připravovaný k 40. výročí od založení FEECA v Praze v roce 2013.

Jak jsem již zmínila česká katolická obec byla federací oslovována hned od počátku 90. let. Byly oslovovány významné osobnosti, lidé aktivní například v šíření sociálního učení církve u nás, oslovena byla Česká křesťanská akademie i Moravská křesťanská

akademie. První moravský kontakt s FECCA učinil předseda MSKA Prof. MUDr. Bohumír Lang již při příležitosti kongresu v listopadu 1990 ve Wiesbadenu. Rozhodnutí pro začlenění do Federace ale zrálo postupně, neboť nebylo vůbec lehké při našem počátečním budování struktury vlastního vzdělávání dospělých plnohodnotně komunikovat se zavedenými široce rozkročenými organizacemi v zahraničí. V devadesátých letech se sice uskutečnily některé společné akce, ale trvalá spolupráce se zatím nerealizovala. Ve snaze dosáhnout širší spolupráce se rozhodla FEECA organizovat jeden ze svých kongresů také v Praze, aby se s její činností mohlo seznámit širší spektrum české katolické veřejnosti.

Hlavním hybatelem systematictější spolupráce s federací se stal Josef Kaman z Institutu pro sociální učení církve při Brněnském biskupství. Pravidelně se podílel na práci Komise pro sociální vzdělávání a byl také následně rozhodnutím stálé rady České biskupské konference (č.j. 784/1998 z 8. 7. 1998) delegován jako zástupce české katolické církve v této mezinárodní federaci. Zpočátku tedy měla ČR také pouze hostovský statut. Několikadenní cestování k jarnímu a podzimnímu zasedání předsednictva FEECA do jednotlivých i dosti vzdálených koutů Evropy bylo pro jednoho zástupce dosti obtížné. Přizval tedy k účasti na jednání i Moravsko-slezskou křesťanskou akademii, která měla jak obsahově, tak i územně širší pole působnosti, než Institut pro sociální učení. Zástupce MSKA se tedy na jednáních presidia účastnil spolu s panem Kamanem již od kongresu v Budapešti na podzim roku 1996. Krátké období s hostovským statutem nás vedlo k úvaze o plném členství. Po zjištění všech podmínek, které se na členství vážou jsme přikročili k jednání s prezidentem FEECA Dr. Bruno Santinim. Jistým problémem se v souvislosti s členstvím jevílo to, že MSKA není střešní organizací, která spojuje instituce pracující v oblasti katolického vzdělávání dospělých v celém státě, pracuje pouze na území Moravské církevní provincie. Celostátní střešní organizace v našich podmínkách vlastně vůbec neexistuje. Ale v evropském integračním procesu se stále více prosazuje myšlenka nikoliv Evropy států, ale regionů. Historický vývoj vede k tomu, že určité regiony ve státě požívají své specifické, historickým vývojem dané, identity. Jsou to příklady Jižních Tyrol, jejichž organizace také nepokrývá celé státní území, ale jen svůj region. Podobně tomu je s Alsaskem ve Francii a přesto jsou tyto země jako plnohodnotní členové do FEECA začleněni. Naše obava se v presidiu FEECA zcela rozplynula. Moravsko-slezská křesťanská akademie tedy byla na zasedání presidia v Bratislavě v roce 2000 přijata za řádného člena FEECA. Určitou dobu jsme se s panem Josefem Kamanem na práci ve FEECA podíleli, když se pak již pan Kaman nemohl ze zdravotních důvodů na práci Federace podílet, stala se MSKA jediným zástupcem reprezentujícím ve FEECA celou Českou republiku.

Velkou akcí, kterou jsme museli záhy po plnohodnotném členství spoluorganizačně zajistit, byl mezinárodní kongres FEECA uskutečněný v Praze na podzim roku 2003, jímž bylo také slaveno 40. jubileum trvání Federace. Toto zajištění nebylo vzhledem k velké vzdálenosti našeho zázemí a kanceláře a Prahy zcela snadné. Ale díky spolupráci se Strahovským klášterem a částečným konáním kongresu v krásných barokních prostorách kláštera a kostela, se podařilo kongres úspěšně uskutečnit.

Jak se nám postupně dařilo posilovat tým MSKA a mohli jsme uvažovat o dělbě práce – někteří pracovníci se starali o domácí programy a projekty, uvolnili se ruče

speciálně i pro zahraniční projekty a práci. Domnívali jsme se, že jsme získali i kvalifikovaného pracovníka s dostatečnou zkušeností práce v zahraničí, a tak jsme podpořovali v roce 2010 volbu našeho zástupce Ing. Pavla Jajtnera do právě uvolněné funkce presidenta FEECA. Když k nám bylo převedeno i výkonné ředitelství, ukázalo se, že MSKA přece jen přecenila síly a bylo bohužel nutné obě pozice uvolnit. Na práci v orgánech FEECA se sice v nižších pozicích, ale i nadále podílíme.

Pracovníci vedení FEECA jsou také publikačně činní. Z jejich činnosti vycházely nejrůznější publikace. Od poloviny 70 let vycházel pravidelně FEECA-bulletin, a to dokonce ve 3 jazykových mutacích (německy, francouzsky a anglicky). Garantem vydávání byl vždy výkonný ředitel Federace. Na jejich stránkách se odrážela jak činnost jednotlivých členů, diskuse o úkolech FEECA, připomenutí jubileí jednotlivých členů FEECA, zprávy z kongresů a podobně.

Například bulletin č. 15 z roku 1990 představoval svým členským organizacím jednotlivá církevní zařízení u západoevropských institucí. O kontakty a spolupráci se staral Dr. Bruno Santini-Amgarten, v tomto období jako vedoucí pracovní skupiny při FEECA s názvem Mezinárodní kontakty. Snahou FEECA bylo poskytnout těmto organizacím ucelený pohled na vzdělávání dospělých v celém spektru Evropy, jak jej členské organizace složí do pestré mozaiky.

K důležitým partnerským organizacím patří:

CCIC - Mezinárodní katolické centrum pro UNESCO

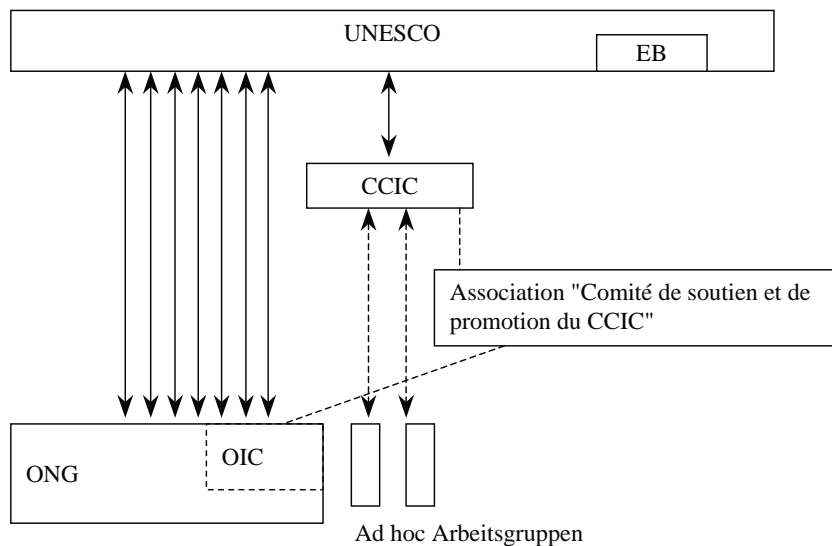
Základní informaci podával Jean Larnaud z titulu funkce výkonného ředitele této organizace. Oblasti vzdělání, kultury a komunikace jsou pro křesťany v UNESCO zvláště důležité a katolíci jsou zde aktivní na více úrovních. Jednak je to apoštolský stolec, který má u UNESCO stálou pozorovatelskou misi. Jako první zastával tuto úlohu pozdější papež Jan XXIII. Tehdy ještě jako nuncius v Paříži. Dalšími reprezentanty je více jak 20 mezinárodních katolických organizací, které mají konsultativní postavení a v neposlední řadě pak množstvím jednotlivých osobností či institucí v celém světě, které uskutečňují různé kulturní, pedagogické úkoly a poslání vedení křesťanskou myšlenkou a tím díky své kompetenci výrazně přispívají k práci UNESCO. Pro podporu těchto jednotlivců i organizací se ustavilo hned po vzniku UNESCO právě Mezinárodní katolické centrum pro UNESCO – CCIC. To sleduje dva hlavní cíle činnosti – jednak podporu vzdělávání, vědy, kultury a komunikace ve světě a jednak významnou podporu rozvojových zemí.

CCIC chce posilovat provázanost a informovanost angažovaných katolíků, podporovat katolické organizace i jednotlivce. K tomu vydává různá periodika např. *Education Information/News* – francouzsky a anglicky, nebo *CCIC Informations/Information* – také francouzsky a anglicky.

Od svého založení se UNESCO také masivně podílí na rozvoji vzdělávání dospělých. První konferenci k tomuto tématu připravila již v roce 1949 v Dánsku, následovaly konference v Montrealu, Tokiu a Paříži. UNESCO také ve svých členských zemích podporuje rozvoj institucí, které se vzděláváním dospělých zabývají. Následné schéma vykresluje jednotlivé kompetence a vztahy aktivních organizací.

UNESCO¹

9, place de Fontenoy, F-75007, Paris

CCIC (Centre Catholique International pour l'Unesco), 9, rue Cler, F-75007 Paris, (01)705 17 59; Generalsekretär: Jean Larnaud.

ONG = Organisations non-gouvernementales (NGO = non governmental organisations)

OIC = Organisations Internationales Catholiques

FEECA ist in der Association "Comité de soutien et de promotion du CCIC" vertreten.

————— : amtliche oder amtlich anerkannte, internationalrechtliche oder kirchliche Organe

----- : freiwillige Zusammenschlüsse, bzw. Zusammenarbeitsbeziehungen, von katholischen Organisationen

EB : Erwachsenenbildung – vzdělávání dospělých

Další pro FEECA významnou spolupracující organizací je COMECE.

COMECE – Komise biskupských konferencí evropského společenství

Autorem úvahy je generální sekretář COMECE Paul Schaffer. COMECE (Commission des Episcopats de la Communauté européenne) vznikla na základě dohody episkopátu členských zemí Evropské unie a v dohodě s Apoštolským stolcem 3. března 1980. V roce 1990² bylo zastoupeno 13 biskupských konferencí – Spolkové republiky Německo, Anglie a Walesu, Belgie, Dánska, Skotska, Španělska, Francie, Řecko, Irsko, Itálie, Lucemburska, Nizozemí a Portugalska. Každá biskupská konference vysílá do

1 Hlavní body textu i nákras jsou převzaty z článku Jeana Larnauda CCIC-Internationales Katholisches Centrum für die UNESCO, FEECA bulletin, č.15, září 1990, s. 3-5.

2 Dnes je zastoupeno 26 biskupských konferencí členských států. Českou biskupskou konferenci zastupuje Královéhradecký biskup Jan Vokál. Předsedou je Kardinál Reinhard Marx, arcibiskup diecéze München-Freising.

COMECE svého zástupce, funkční období je tříleté. 1990 stál v čele Msgr. Jean Hengen, arcibiskup Lucemburku. Administrativní práci vykonává sekretariát COMECE.

COMECE je součástí Rady Evropských biskupských konferencí (CCEE), která sjednocuje biskupské konference všech evropských zemí od Atlantiku po Ural. Úkolem je oboustranná informovanost o dění v orgánech Evropské unie tedy směrem k biskupským konferencím i katolickým spolkům a neziskovým organizacím. Ale i snaha těchto organizací společným postupem působit na rozhodování orgánů EU.

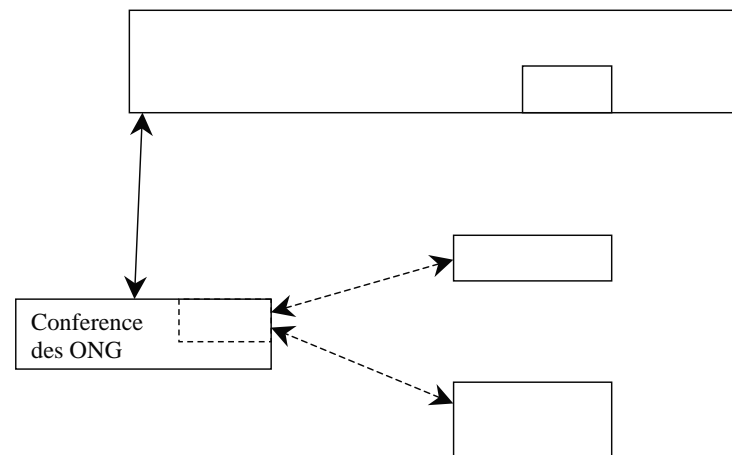
COMECE intenzivně spolupracuje se Svatým stolcem především prostřednictvím zástupce – tedy apoštolským nunciem v Bruselu, ale i zvláštním pověřencem Vatikánu v Evropské radě ve Strasbourgu.

COMECE spolupracuje také s těmi organizacemi, které manifestují zájem křesťanů na evropské politice a evropské integraci, jak je tomu i v případě FEECA.

EUROPARAT

F-67006 Strasbourg CEDEX

(FEECA hat Konsultativstatus)

ONG = Organisations non-gouvernementales

OIC = Organisations Internationales Catholiques

OICEPI (Office Catholique d'Information sur les Problèmes Européens)
 Direktor: P. Gabor Tegye SJ; Wetstraat 221, B-1040 Brussel,
 tel. (02)231 06 97; 6, rue Wencker, F-67000 Strasbourg,
 tel. (088)35 63 25

COMECE (Commission des Episcopats de la Communauté Européenne)
 Generalsekretär: Paul Schaeffer; 13, avenue Pére-Damien,
 B-1150 Buxelles, tel. 771.36.78

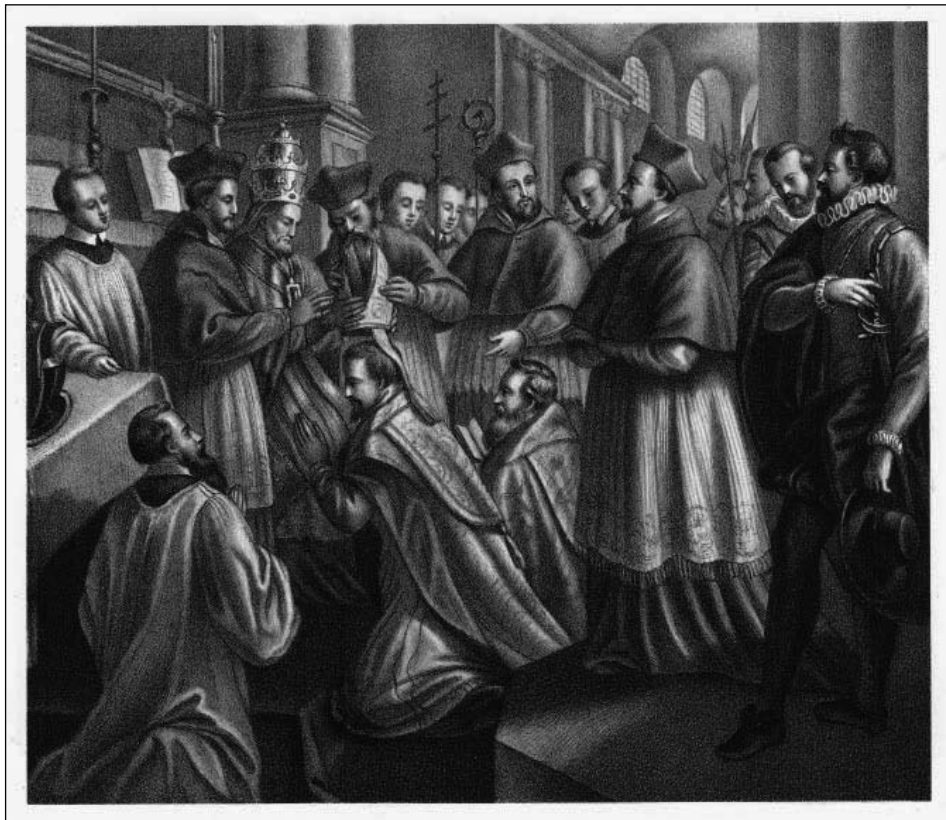
————— : amtliche (internationalrechtliche oder kirchliche) Organe

----- : freiwillige Zusammenschlüsse, bzw. Zusammenarbeitsbeziehungen, von katholischen Organisationen

EB : Erwachsenenbildung : vzdělávání dospělých

O jednotlivých aktivitách Federace a spolupracujících orgánech by bylo možné vyprávět více. Zda se českému čtenáři podaří přinést publikaci shrnující činnost, osobnosti, orgány, výbory za celých uplynulých 50 let si v současné chvíli netroufám říci. Archiv Federace skýtá nepochybně množství informací. Záleží na tom, zda se tento poklad podaří objevit a „vytěžit“. Laskavému čtenáři s pokorou předkládáme těchto pár střípků.

PhDr. Jiřina Štouračová přednáší na Ústavu PVH a archivnictví na FF MU, v rámci MSKA je místopředsedkyní pro brněnskou diecézi a má také na starosti spolupráci MSKA se zahraničními partnery, současně zastupuje akademii v evropském grantu o sociální ekonomice.

Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“: Klement VIII. světlí kardinála Ditrichštejna na biskupa, R. Theer podle J. Buchera, 1844, (Poskytlo: Regionální muzeum v Mikulově)

Rozhovor s prezidentem Evropské federace katolického vzdělávání dospělých Dr. Aloisem Beckerem

Na podzimním zasedání 2011 předsednictva FEECA se nově ujal funkce předsedy Federace Dr. Alois Becker. Narodil se v roce 1946, žil a navštěvoval základní školu i gymnázium v Radolfzell u Bodamského jezera. Následovalo studium sociálních věd na Universitě v Bochumi, kde získal ze sociálních věd absolutorium i doktorát.

Od roku 1974 se zapojil do práce jako pedagogický spolupracovník v Akademii Klausenhof. Zde se stal v roce 1977 zástupcem ředitele vzdělávacího domu (Bildungshaus) a v letech 1989–2011 celou instituci vedl jako ředitel.

Dlouhodobě spolupracoval s jednotlivými grémii v oblasti vzdělávání dospělých na úrovni okresu, země i na centrální spolkové úrovni. Do konce listopadu 2011 byl předsedou pracovní skupiny katolického sociálního vzdělávání na celoněmecké úrovni (Arbeitsgemeinschaft katholisch-sozialer Bildungswerke in der Bundesrepublik Deutschland e.V. - AKSB) a do ledna 2012 zastával funkci místopředsedy Katolického vzdělávání dospělých Německa (KEB Deutschland e.V.).

Panu prezidentu Federace jsme položili několik otázek.

Pane presidente, FEECA právě oslavila 50. výročí svého trvání konferencí v Bruselu. Co považujete za nejdůležitější z toho, co FEECA za uplynulých 50 let dosáhla?

Založení FEECA před 50 lety byl tehdy odvážný a významný krok k evropské spolupráci katolického vzdělávání dospělých, tehdy ještě bez vedlejšího úmyslu čerpat finanční prostředky z fondů Evropské unie. Na tento krok již v roce 1963 může být FEECA právem hrdá. Mnoho dalších spolků na evropské úrovni vznikalo teprve mnohem později.

Po politickém zvratu 1989/1990 se pozornost Federace obrátila na nově otevřené východoevropské země a v rámci Federace byla vytvořena Platforma Východní Evropa. I když po prvotní poměrně značné euforii nastal pak všednodenní provoz a ne všechny země, které se do práce ve Federaci tehdy zapojily, zůstaly v ní aktivně činné, přesto byl tento krok významný.

Za velmi důležité považuji současné prohloubení spolupráce se Sekretariátem biskupských konferencí v EU – COMECE. I díky této spolupráci jsme mohli připravit oslavy 50. výročí trvání FEECA v Bruselu, které probíhaly jednak v sekretariátu COMECE, a také pod záštitou Výboru pro vzdělávání a kulturu Evropského parlamentu v prostorách Evropského parlamentu.

Nyní zastupujete Federaci v nejvyšší pozici předsedy. Jak vnímáte současnou situaci Federace a čeho chcete dosáhnout v následující periodě?

Podarilo se nám dosáhnout obnovy členství některých členů, kteří se pro jejich vnitřní organizační problémy v několika málo posledních letech nemohli na mezinárodní spolupráci ve FEECA podílet. Získali jsme také nového člena z Východní Evropy – Estonsko. A dále platí, že chceme ve východoevropské a jihoevropské oblasti hledat partnery pracující ve sféře katolického vzdělávání dospělých a získat je ke členství ve FEECA. Aktuálně se snažíme o prohlubování spolupráce a vzájemných kontaktů mezi jednotlivými partnerskými organizacemi. K tomu slouží pravidelné každoroční tematické konference, na něž jsou široce zvány osobnosti partnerských organizací. Navýšit počet účastníků především z východoevropské oblasti se daří i díky dotaci Podpůrné organizace německé biskupské konference RENOVABIS.

Naším velmi důležitým úkolem je na celoevropské úrovni – tedy úrovni Evropského společenství, posílit vědomí a význam katolického vzdělávání dospělých. To se nám nejlépe podaří, když budeme spolupracovat s dalšími katolickými vzdělávacími organizacemi na evropské úrovni a s COMECE. I proto jsme se nově začlenili do společné evropské kanceláře pro katolickou práci s mládeží a vzdělávání dospělých.

Kromě toho spolupracujeme také s Federací evangelického vzdělávání dospělých v Evropě, abychom diskutovali i možnosti případné spolupráce. V grémiích Evropské unie (parlament či komise) nejsou vždy křesťanské organizace rády viděny a nebo jsou dokonce jejich podněty ignorovány. Snad se nám podaří právě s nadkonfesními iniciativami lépe prorazit a prosadit, nebo alespoň získat podíl při vytváření programových zásad jednotlivých vzdělávacích projektů. Ale tento bod je přece jen ještě bodem pro dlouhodobější úsilí a práci.

Než jste převzal odpovědnost za Federaci pracoval jste v oblasti vzdělávání dospělých v Německu. Můžete několika slovy představit aktivitu Akademie Klausenhof a vzdělávacího domu v Hamminkeln?

Akademie Klausenhof vznikla v roce 1959 jako zemské ústředí katolického mládežnického hnutí v Německu pod názvem „Deutsche Landjugendakademie Klausenhof“ v Dingden (dnes Hamminkeln-Dingden, ve spolkové zemi Porýní-Vestfálsko). V názvu je integrován odkaz a jméno patrona mládeže v zemi bratra Klause von Flüe.

Dnes se organizace po změně stanov i názvu významně proměnila ve vzdělávací instituci pro vzdělávání dospělých s 590 místy a více než 200 spolupracovníky. Organizace je Akademie budována jako církevní nadace soukromého práva, která podléhá dohledu biskupa v Münstru. Vzdělávací dům ale nedostává žádnou dotaci od církve a musí svůj provoz udržovat z nabídky vzdělávacích programů. Práci zajišťuje cca 230 zaměstnanců v oblasti provozu domu, správy domu a garantů vzdělávacích programů.

Od doby vzniku nabízí Akademie pestré spektrum vzdělávacích programů. Vedle tradičních konferencí a seminářů, také rekvalifikační kurzy pro dospělé, mládež, pro mladé migranty, tak aby si doplnili dokončení potřebného vzdělání – např. maturitu apod. Důležitou součástí nabídky jsou také jazykové kurzy – němčina pro cizince, němčina jako druhý jazyk. Tato nabídka je zaměřena především na zahraniční kněze a řeholnice, kteří nastupují v Německu do duchovní správy nebo do sociálních služeb v domovech důchodů aj. Programy mají různou délku trvání – od 2 měsíců po 2 roky. Motto těchto programů tedy zní: „Žít a učit se pod jednou střechou“.

Akademie Klausenhof je také známá svým mezinárodním působením a zaměřením. Především v prvních dvaceti letech byla zaměřena na rozvojovou pomoc. Dnes se scházejí účastníci vzdělávacích kurzů z celého světa, mnohdy je při kurzech či vzdělávacích programech zastoupeno i 40 národů.

Důležitou devízou práce Akademie je hojné zastoupení při evropských vzdělávacích projektech, a to jako iniciující organizace – tedy koordinátor, i jako partner.

Větší přehled o životě a působení Akademie Klausenhof nabízí webová stránka www.akademie-klausenhof.de

Rozhovor s vicepresidentkou a generální sekretářkou Evropské federace katolického vzdělávání dospělých Dipl.-Päd. Andreou Hoffmeier

Andrea Hoffmeier zastupuje ve Federaci německou členskou organizaci – Katholische Erwachsenenbildung Deutschland (KEB). Narodila se v roce 1968 v Wuppertalu, studovala sociální pedagogiku, z níž získala diplom. Pracovala v různých organizacích pro katolické vzdělávání mládeže. V roce 2010 se stala výkonnou ředitelkou KEB a z titulu této funkce vstoupila i do orgánů FEECA. Partnerská organizace KEB je vlastně německým ústředím jednotlivých katolických vzdělávacích organizací – sdružuje 58 členů celkem s 660 zařízeními. Kanceláře organizace sídlí v Bonnu v těsné blízkosti sídla Německé biskupské konference.

Milá Andreo, zastupuješ v naší Federaci největší partnerskou organizaci – Bundesarbeitsgemeinschaft – Katholische Erwachsenenbildung Deutschland e.V. Jak velká je tato organizace, koho spojuje a jaké jsou její hlavní aktivity?

KEB Deutschland je svaz katolických zařízení, která působí v oblasti vzdělávání dospělých. Je zde zastoupeno 660 organizací, které nabízejí vzdělávání dospělých a přísluší do některé ze tří specifických skupin.

První skupinu tvoří svazy pro katolické vzdělávání dospělých na úrovni jednotlivých spolkových zemí. V německých spolkových zemích většinou existují zákony pro další vzdělávání dospělých. Z těchto zákonů pak vycházejí jednotlivé dotační tituly, z nichž jednotlivé vzdělávací organizace hradí své vzdělávací programy.

Druhou skupinu tvoří organizace v působnosti německých diecézí či arcidiecézí.

Ve třetí skupině jsou organizace, které mají zastřešení na spolkové úrovni – sdružují tedy jednotlivé aktivity celého Německa – sem patří například Kolping.

Síť jednotlivých vzdělávacích organizací je velmi pestrá, neboť má již značnou tradici, vyvíjí se od 19. století. Patří sem jednotlivé vzdělávací svazy (Bildungswer-

ke), rodinná vzdělávací místa Familienbildungsstätten, Akademie, Domáci lidové vysoké školy (Heimatvolkshochschulen) a další. Tyto organizace nabízí vzdělávací programy tematicky zaměřené na teologické, politické, rodinné, profesní i všeobecné vzdělávání dospělých. Současná struktura a forma byla vývojově stabilizována po 2. světové válce.

Úkolem KEB je především zastupování společných profesních zájmů nositelů katolického vzdělávání dospělých vůči spolkové vládě, i vůči Německé biskupské konferenci a nepochybně také vůči Evropské unii. KEB spolupracuje s dalšími nositeli vzdělávání dospělých, je například začleněna jako člen do rady pro další vzdělávání (KAW), je začleněna do Evropské federace katolického vzdělávání dospělých (FEECA), také do EAEA – European Association for the Education of Adults.

Navíc se snaží prostřednictvím jednotlivých projektů, odborných konferencí a publikací dávat nové impulsy pro rozvoj vzdělávání dospělých v Německu.

Kdy a jak ses potkala s Federací (FEECA)Ty?

S FEECA jsem se potkala v lednu 2010, když jsem nastoupila na místo výkonné ředitelky KEB. Velmi brzy poté následovalo zasedání FEECA a musela jsem se rozhodnout zda budu kandidovat na místo vicepresidentky, tak jak tuto funkci zastával i můj předchůdce. Kandidovala jsem a pozici jsem získala.

Nyní jsi vicepresidentka i výkonná ředitelka FEECA. Jaké úkoly nyní před sebou vidíš?

Z mého pohledu musíme nyní pokračovat v tom, co jsme již začali: tedy získávat nové členy, respektive ty, co jsme z různých důvodů ztratili pokusit se znovu získat. To se podaří pouze tehdy, když členové budou vědět, co konkrétně jim členství přináší. To na jedné straně znamená zastupování našich společných zájmů na evropské úrovni – z toho důvodu je dobře, že se FEECA podílí na nákladech a aktivitách „Evropské kanceláře“.

K dalším přínosům a výhodám členství patří být platformou pro vzájemnou výměnu zkušeností. To se nám postupně víc a víc daří díky tematicky zaměřeným odborným zasedáním – konferencím, které nyní organizujeme vždy na jaře. Letošní jaro bylo věnováno tématu vzdělávání rodin a příští zasedání připravujeme na 22. – 23. 4. 2015 v Bonnu na téma *Katolické vzdělávání dospělých a média*. Tedy poznamenejme si. Příští setkání v dubnu Kolíně nad Rýnem.

STRÍPKY Z DĚJIN KRÁLOVSKÉHO MĚSTA KYJOVA¹

JANA BARÍNOVÁ

Nejstarší písemná zmínka o Kyjově se datuje k roku 1126. Olomoucký kníže Václav daroval trh se vsí Kyjovem (... *forum cum villa Kigiow...*)² benediktinskému klášteřu sv. Štěpána v Hradisku u Olomouce. Benediktini v Hradisku nepobyli dlouho. Přibližně roku 1150 přichází řád premonstrátů, který Kyjov jako město založil. Především se o jeho rozvoj zasloužil opat Michal, který stál v čele kláštera a nechal postavit románský kostel zasvěcený sv. Martinovi. Kyjovské náměstí také vzniklo za premonstrátů, i když v tehdejší době plnilo funkci tržiště. Roku 1176 nechal kníže Soběslav II. Kyjovu připsat ves Bukovany i s lesem.³

Od roku 1201 nabyt statut městečka. Když v roce 1248 povoluje král Václav II. ohrazení a opevnění měst a městeček, je nasnadě i opevnění Kyjova. Archeologické nálezy z roku 2001 dokazují, že opevnění netvořila palisáda, ale tzv. „polský plot“.⁴

Ve 14. století je Kyjov zastaven, protože se klášter zmítá ve finančních problémech. Ku pomoci přichází řešení v podobě nájemné držby, která poskytuje pravidelný příjem. Držba byla sjednávána buď doživotně, nebo na vymezený čas. Prvním nájemným držitelem se tedy stal Ctibor Pluh z Rabštejna.⁵ Směl město užívat na doživotí, a podle toho, že mu byl Kyjov zastaven za roční plat dvou hřiven a pěti kop grošů, čili téměř zadarmo, je možné se domnívat, že mu byl dán do nájmu odměnou za vykonané služby kláštera. Druhým doživotním nájemcem za sumu 300 moravských kop, byl jistý Mikuláš Žampach z Potštejna, který patřil ke stoupenčům markraběte Prokopa, který se svými žoldáky loupil a zabíral cizí statky. Tyto činy způsobily, že po Prokopově smrti klášter s Mikulášem smlouvu rozvázal a postoupil zástavu Hynkovi z Roznova na Miloticích. Jenže Mikuláš nehodlal Kyjov opustit a nadále z něho pobíral plat, což mělo za následek nevyhnutelnou žalobu. Zemský soud pak přiřknul Kyjov Hynkovi.

V období husitských válek král Zikmund mění nájemce a za cenu 2000 kop grošů se jím stává rytíř Oldřich Skála z Lilče, Zikmundův přívrženec. Ostatní statky kláštera získal Albrecht, Zikmundův zeť. V srpnu 1431 vnikl Albrecht do Kyjova a dobyl jej. Z pramenů je možné se dočíst, že tímto řaděním přišlo o život 50 kyjovských obyvatel, které nechal Albrecht upálit zaživa. Po smrti rytíře Skály se Kyjov dostal do rukou jeho příbuzné Elišky z Lilče a jejímu choti Janu Mléčkoví z Mislibořic. Dalším držitelem je roku 1459 Jan z Tvorkova, nový muž ovdovělé Elišky. Za doby česko-uherské války Matyáš Korvín přebírá Kyjov hradištskému klášteřu a připisuje ho svým straníkům. Měšťanstvo tento stav využívá k tomu, že si 20. března 1469 vymohou na Matyášovi

1 Jedná se o část bakalářské diplomové práce obhájené na Ústavu PVH a archivnictví FF MU v Brně v červnu 2014.

2 CDB I, 805-1197, č. 110, str. 111, [online] Centrum mediévistických studií, dostupné na: <http://147.231.53.91/src/?s=v&cat=2&bookid=76&page=112>, [cit. 26. 3. 2014]

3 HLAVINKA, Karel: *O starém Kyjově*. Okresní osvětová rada v Kyjově. Kyjov 1947

4 kůly mají mezi sebou mezeru, která je vyplněna výpletem; SEVERINOVÁ, J., ŠIMEČEK, J., HOLEŠÍNSKÁ, R.: *Kyjov*, ... op. cit.

5 HURT, Rudolf a kol.: *Kyjovsko*, Musejní spolek v Brně, Brno 1970

osvobození od odúmrti a udělení práva na dva výroční trhy (první na sv. Ducha, druhý na sv. Jiljí). Zástava je posléze dána pánům z Lichtenburka. Půta z Lichtenburka listinou z 8. ledna 1480 potvrdil odúmrtní právo. Roku 1492 má Kyjov v nájmu Filip ze Zástřizl, jenž je jeho pánem skoro třicet let, v nichž se začíná Kyjov zvelebovat, a díky potvrzení obou odúmrtních listin králem Vladislavem II. přibývají i noví obyvatelé.

7. června 1515 dostává Kyjov od krále právo pečetit červeným voskem, což ho povyšuje na město. Také přichází čím dál více židovského obyvatelstva, které si staví i synagogu a postupně buduje samostatnou židovskou obec. V té době je již Filip ze Zástřizl velmi nemocný, a klášter vycítil příležitost dostat Kyjov opět do svého držení. K tomu mu měl dopomoci Mikuláš Cerhenický z Dražovic, který získal od Filipa zástavní smlouvy a listiny, a následně je pak daroval zpět klášteru. Dalším zástavním držitelem se stal Ladislav ze Šternberka (byl nejvyšším kancléřem království Českého) za půjčku 3000 kop grošů českých. 22. září 1518 získávají kyjovští obyvatelé smlouvou s klášterem osvobození od robot kolem tvrze. Tuto smlouvu nakonec potvrdil až král Ludvík v roce 1523. V témže roce se Kyjova ujímá manželka krále Ludvíka a sestra Ferdinanda I. Marie. Klášter se tak chtěl pojistit proti nárokování si dědických práv příbuzných Filipa ze Zástřizl. Jenže Proček Milotický ml., dědic Filipa, vznesl u zemského soudu na Marii žalobu za neoprávněné držení. Roku 1531 vynesl soud nález, kterým dal za pravdu Pročkovi a královna mu tak musela postoupit Kyjov v původní zástavní sumě 5000 zlatých. Než se tak ale stalo, postoupila Marie Kyjov Vilémovi Kunovi z Kunštátu, který ji zastupoval na soudu a také byl správcem Kyjova. Pročkovi vyplatil peněžní náhradu a ujal se Kyjova. Komu se ale toto počínání nelíbilo, byl klášter. Po všemožných schůzích se nakonec Vilém nechal přesvědčit, a roku 1538 dal zástavu Kyjova svému bratrovi Janovi Kunovi z Kunštátu (byl zemským hejtmanem moravským). Načež 7. listopadu 1539 klášter Janovi Kyjov i Bukovany za doplatek 500 kop grošů českých dědičně prodal. Po Janově smrti připadl Kyjov jeho pěti synům. Jenže jejich životní styl si brzy vyžádal ztenčení jmění a příjmy už také zdaleka nestačily, a tak bylo město záhy zastaveno na čtyři léta rytíři Mikuláši Ořečovskému. Nicméně na Kyjov měl zálsk šlechtic Jan starší Kropáč z Nevědomí a na Litencích, neboť město ročně vynášelo až 14% zástavní sumy a Kropáč, coby muž hrabivý, si uměl leccos spočítat, rozhodl se Kyjov od Kunů dědičně odkoupit. Došlo k tomu 7. ledna 1548 za 9000 zlatých. Kropáčova povaha byla všem dobře známá, a proto se měšťanstvo rozhodlo proti novému majiteli vzbouřit. Utvořili skupinu v čele s Václavem starším Bzeneckým, který měl s Kropáči sám nedobré vztahy, a počali jednat. Vypravili deputaci ke králi Ferdinandovi I. do Augsburgu, kde 11. května 1548 předali králi suppliku, aby přijal Kyjov do své komory. Protože nabízeli, že se sami vyplatí z poddanství, královské rozhodnutí bylo kladné. 12. května tedy deputace složila slib věrnosti králi. Po návratu byla v červnu svolána schůze s Kropáčem, kde se obyvatelé zavázali složit do sv. Jakuba 9000 zlatých, za které Kropáč Kyjov koupil. Potřebná částka byla našťastí včas sehnána a vyplacena, tudíž nic nebránilo tomu, aby se vydala nová deputace ke králi do Vídně, kde šlo hlavně o to, aby tato jejich akce nebyla zbytečná a více se neopakovala. 18. srpna 1548 vydává král Ferdinand I. majestát a přijímá Kyjov za město své komory a slibuje jim, že v budoucnu již nebude nikdy zastaven.

6 25. července; BLÁHOVÁ, Marie: *Historická chronologie*, Nakladatelství Libri, Praha 2001

Tímto byla pro Kyjov napsána nová kapitola dějin. Ustanovila se nová městská rada, do čela byl postaven právě Václav st. Bzenecký, který se zasloužil o vytržení města z rukou uzurpátora. Za jeho úřadování zažilo město nebývalý rozkvět, hlavně co se týče výstavby. Nechal zbudovat tři městské brány, vydláždil náměstí, přestavěl pivovar, k němuž byla přistavěna sladovna, dále postavil mlýn, školu a v letech 1561-1562 chloubu města, renesanční radnici s věží. Vesnice Bukovany byla nyní podřízena Kyjovu a roku 1577 byla přikoupena i ves Vřesovice. Bzenecký se také věnoval spisovatelství. Vydal pokyny o tom, jak se má chovat městská rada k měšťanstvu a opačně, i bodový soupis pravidel shromažďování obce.⁷

17. století znamenalo pro Kyjov úpadek. Bylo to způsobeno válečnými taženími na Moravu. Roku 1605 se Kyjov nevyhnul vpádu Bočkajovců, kteří ho vypálili, a o rok později obyvatelstvo zasáhl mor. Českého stavovského povstání se Kyjov neúčastnil, a proto se ho nijak nedotkly tresty, které po porážce stavů na Bílé hoře panovník Ferdinand II. uděloval ostatním moravským městům. Nicméně roku 1623 vtrhla do Kyjova vojska Betlena Gábor, Kyjov byl opět vypálen a vypleněn, mnoho obyvatel přišlo o život. Město bylo velmi oslabeno a kvůli nedostatečnému opevnění se měšťané obávali dalších nájezdů. I přes to všechno přicházeli noví obyvatelé a roku 1635 byl založen kolářský cech, dále kovářský, ševcovský, tkalcovský, řeznický. V roce 1666 přikoupili ves Kelčany. Byla složena nová městská rada v čele s purkmistrem, která se scházela jednou týdně na radnici a vykonávala jak správní agendu, tak soudní.

Přestože obrana města nebyla valná, roku 1703 se Kyjov lstí ubránil vojenským oddílům Františka Rákocziho. Také se dlouhou dobu vlekly spory se židovským obyvatelstvem, které chtěli z města vystrnadit. A když vypukl požár v židovském ghettu, jež zasáhl také radnici, měli radní důvod, proč se konečně nenáviděného obyvatelstva zbavit. K tomuto kroku nakonec nedošlo, neboť židé měli z roku 1613 potvrzeno domovské právo majestátem krále Matyáše Habsburského a roku 1711 toto privilegium potvrzuje i císař Josef I. V roce 1710 přišel do Kyjova řád kapucínů, který si vystavěl v Kyjově klášter, a o tři roky později položil základní kámen kostelu, který byl zasvěcen Panně Marii a moravským patronům Cyrilu a Metoději. Když se roku 1716 vyhnul Kyjovu mor, byla v místech, kam lidé chodili prosit za ochranu města před morem, na památku postavena kaple sv. Rocha. V tereziánském období byl do Kyjova uveden řád piaristů a vznikla piaristická kolej, kde se vyučovalo latině. Po reorganizaci školství bylo piaristické gymnázium zrušeno a nahrazeno školou, kde se vyučovacím jazykem stala němčina. Při rušení klášterů Josefem II. byl v Kyjově zrušen kapucínský klášter a budovy připadly městu, kapucínský kostel byl prohlášen za farní. V roce 1786 proběhla změna samosprávy města, byla zrušena městská rada a nahrazena magistrátem, který podléhal krajskému úřadu v Uherském Hradišti a jehož členové byli voleni městským výborem. Funkce rychtáře a primátora zanikla, zůstal jen purkmistr a sekretář. Poradním orgánem byl městský výbor. Úředním jazykem se stala němčina a vznikl byrokratický aparát.

Od 19. století se vylepšily hospodářské poměry, opravovaly se domy, ulice byly osvětleny svítilnami. Také byly odstraněny pozůstatky městského opevnění a začal se rozvíjet průmysl. V roce 1844 počala těžba lignitu. V roce 1849 vešlo v platnost obecní

7 BAŠČAN, Michal: *Kyjov – zapomenutá historie*, Občanské sdružení Neolit, 1. vyd., Kyjov 2006

zřízení, správa byla dána do rukou obecnímu výboru. 1. července se Kyjov stal sídlem soudního okresu a okresního hejtmanství (patřil sem také soudní okres Ždánice a Hodonín), pro které byly vymezeny prostory ve staré radnici. Také se řešila otázka školství. Po zřízení 4. třídy při hlavní škole získalo v roce 1866 město povolení od státního ministerstva ke zřízení nižšího gymnázia s německým vyučovacím jazykem, které bylo v rukou piaristického řádu v opraveném piaristickém klášteře. Byl založen Český čtenářský spolek a Sokol. Roku 1884 přechází správa gymnázia do světské správy. Averse vůči židovskému obyvatelstvu stále přetrvávala až do roku 1870, kdy s jejich pomocí měla kyjovská radnice zůstat v německých rukou. Avšak ani tato spolupráce netrvala dlouho. Po zmaření plánu židy na zřízení městské spořitelny městskou radou se opět začaly vztahy vyhrcovat. V 80. letech byla založena Občanská záložna a také i sklárny, které sousedily s nově zřízenou dráhou Kyjov – Bzenec – Moravský Písek. Protože německé gymnázium bylo velkou finanční zátěží, na ostatní záležitosti nezbývalo mnoho peněz, tudíž se Kyjov, stále ještě v rukou Němců, dostal do dluhů. Nyní se dostalo do popředí české vlastenectví a roku 1896 byl ustanoven nový obecní výbor s českými představiteli. Prvním starostou se stal JUDr. Josef Galusek, místostarosty MUDr. Severin Joklík a JUDr. Karel Kozánek. Německé gymnázium bylo zrušeno a byla zřízena dívčí škola a chlapecká škola. Otevřeno bylo také nižší české obecní gymnázium, jeho ředitelem se stal Josef Klvaňa, pod jehož jménem najdeme gymnázium dnes – Klvaňovo gymnázium.

V roce 1902 bylo gymnázium rozšířeno na vyšší, následně postátněno a roku 1909 přetvořeno na reálné gymnázium. Otevřena byla také zimní hospodářská škola a měšťanská chlapecká. Hospodářské poměry města nebyly zrovna valné, i přes to se ale našly peníze na opravu radnice, rozšíření hřbitova, stavbu domů. Další otázkou se stala potřeba elektrifikace a vodovodu. Stavba elektrárny si vyžádala značný finanční obnos, ale byla dokončena již roku 1911. Na vodovod přišla řada až ve 20. letech. Rokem 1914 začíná období 1. sv. války, jež měla na Kyjov také svůj dopad. V roce 1915 byli zatčeni za protirakouské smýšlení tři septimáni (Vincenc Měsíček, Rudolf Svozil, Vladimír Navrátil), kteří byli odsouzeni na tři, dva a půl a dva roky vězení. Ovšem největší skandál způsobila aféra s podvrženými ruskými letáky cara Mikuláše II. a generála Rennenkampfa, kvůli níž bylo odsouzeno mnoho občanů Kyjova a Svatobořic na smrt provazem, a které roku 1917 omilostnil císař Karel I. (byli to pánové Valentin Posolda, Tomáš Krejčí, Richard Vágner, Jan Malíšek, Leopold Stokláška, MUDr. Josef Keller, Bedřich Kuča).⁸ 26. prosince 1914 bylo rozpuštěno obecní zastupitelstvo a byl jmenován vládní komisař Dr. Jindřich Pánek a správní komise. Tehdejší starosta MUDr. Severin Joklík spáchal roku 1915 sebevraždu pod tlakem válečných okolností. Na dva roky bylo také uzavřeno gymnázium. Roku 1917 se stal vládním komisařem JUDr. Karel Kozánek, který byl v čele správní komise až do roku 1918. Doba I. republiky je v Kyjově dobou největšího rozmachu, hlavně stavebního, neboť potřeba nových domů a bytů byla velká. Také došlo k realizaci vodovodu a kanalizace. K rozvoji přispěla také industrializace, automobilová doprava, a stranou rozvoje nezůstala ani oblast kulturní.

8 KYNĚRA, Jakub: *Ruské letáky na Kyjovsku*, Moravský Legionář, 1929

STAROSTOVÉ

V počátečních dobách se starostovi také říkalo purkmistr nebo představený. Byl volen obecním výborem (dále zastupitelstvem), seděl v čele představenstva (dále rady). Má výkonnou moc, reprezentuje město, také disponuje obsáhlou správní pravomocí a provádí usnesení obecního výboru (zastupitelstva).

Následující tabulka obsahuje přehled zvolených starostů města Kyjova od roku 1896 do roku 1945.⁹

Rok	Jméno
1896-1903	JUDr. Josef Galusek
1903-1914	MUDr. Severin Joklík
1918-1919	JUDr. Karel Kozánek
od 15. 6. 1919 do 8. 10. 1919	MUDr. Josef Keller
1920-1924	Josef Polášek
1924-1932	František Tauchman
1932-1938	František Říhový
1938-1941	Matěj Urban
1941-1945	Ludvík Kalus

MUDr. Severin Joklík

Narodil se 25. srpna 1857 v Troubelicích. Po maturitě na Slovanském gymnáziu v Olomouci začal navštěvovat Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy a po promoci roku 1883 se stává asistentem docenta Jaroslava Hlavy. Koncem roku 1884 přichází do Kyjova jako praktický lékař, vstupuje do Čtenářského spolku a také do nově založené jednoty Sokol. A je to právě on, kdo se zasloužil o to, spolu s JUDr. Josefem Galuskem a JUDr. Karlem Kozánkem, že se Kyjov dostal z německého područí a správa přešla do českých rukou. Od roku 1903 až 1914 byl starostou města, a za toto období bylo zřízeno několik škol, zřízen sbor dobrovolných hasičů, postavena elektrárna, vydlážděny ulice, opravena radnice a mnoho dalších náležitostí, díky kterým Kyjov vzkvétal. Bohužel 26. prosince 1914 bylo rozpuštěno obecní zastupitelstvo, zřízena správní komise v čele s vládním komisařem, uzavřeno gymnázium a na město doléhla cenzura i válka. To všechno na MUDr. Joklíka velmi doléhalo, trpěl depresemi, a proto se rozhodl svůj život sám ukončit. Ve své ordinaci si 18. března 1915 vbodl do srdce skalpel.¹⁰

MUDr. Severin Joklík,
starostou v letech 1903–1914

JUDr. Karel Kozánek

Narodil se 5. března 1858 v Kroměříži. Jeho přítelem z pražské univerzity byl

9 SEVERINOVÁ, J. - ŠIMEČEK, J. - HOLEŠÍNSKÁ, R.: *Kyjov*, Kyjov 2003.

10 DUNDĚRA, Jiří: *33 životů*, Občanské sdružení Kyjovské Slovácko v pohybu, 1. vyd., Kyjov 2005, s. 7-10

MUDr. Severin Joklík, který ho roku 1887 přivedl do Kyjova. Rovněž jako on vstoupil do Čtenářského spolku a Sokola, kde byl roku 1888 jmenován starostou a setrval v této funkci do roku 1928. Tato doba byla pro jednotu dobou rozkvětu po všech stránkách. Po volbách roku 1896 byl zvolen místostarostou, od roku 1917 do 1918 zeměpanským komisařem, a po vzniku republiky do roku 1919 stál v čele jako starosta a následně od 1920–1928 figuruje jako předseda finanční komise.¹¹ V zápisech ze zasedání zastupitelstva a rady se jeho jméno objevuje až do roku 1930, kdy podal rezignaci.¹² Měl také velkou zásluhu na rozvoji školství v Kyjově. Roku 1898 do Kyjova přivedl svého spolužáka z olomouckého gymnázia Josefa Klvaňu, budoucího ředitele gymnázia, svou pílí dosáhl postátnění gymnázia a přeměnu na reálné. Také se pak stal starostou hasičského sboru a stál na počátku zrodu Klubu československých turistů. Zemřel 2. ledna 1941, v nedožitých 83 letech.

JUDr. Karel Kozánek,
starostou v letech 1918--1919

SPRÁVNÍ VÝVOJ MĚSTA KYJOVA V LETECH 1918-1938

Obecní výbor a volba starosty 1918

Než se dostaneme k samotné volbě, je třeba nastínit situaci, která panovala před vznikem Československé republiky. Když bylo 26. prosince 1914 rozpuštěno obecní zastupitelstvo, byl do Kyjova jmenován vládní komisař Dr. Jindřich Pánek a správní komise, která se starala o chod města. 1. října 1917 byla správa předána do rukou zeměpanského komisaře JUDr. Karla Kozánka a správní komisi ve složení: Josef Gattermayer, JUDr. Jaromír Hladík, Gustav Sonevend, Josef Vašíček.¹³

Od začátku roku 1918 do 28. října se komise sešla jedenáctkrát. Na sezení z 12. března se probíral rozpočet na rok 1918, kde schodek činil 89 011,60 K. K uhrazení schodku měly být vybírány následující přírázky: 150 % k dani výdělkové a 125 % k daním ostatním, čímž projektovaný výnos byl 79 890,56 K a zbylý schodek 9121,04 K se měl uhradit z pokladniční hotovosti a úspor. Peníze se získávaly i různými veřejnými dražbami, nájmy a prodejem pozemků. Např. 10. července se projednával prodej obecních pozemků, na nichž stála svého času cihelna a cena za jednu míru nesměla jít pod 500 K, nebo 8. srpna byl usnesen prodej pozemků, dle přípisu Moravsko-slezské banky, na účet nově se zřizující společnosti, za účelem postavení sklárny (za jednu míru 2500 K) a domků (za 3000 K). Ustanoveny byly poplatky za odebraný proud: za světlo za 1 KW 1,20 K, za proud pro motory 70 h, za půjčené počítadlo měsíčně 1,50 K. Peněz se ovšem stále nedostávalo, a proto byl na schůzi 26. června schválen návrh upsání Kyjova na VIII. válečnou půjčku 10 000 K.

Dalšími záležitostmi, které se na každém zasedání řešily (i v dalších letech), byla

11 DUNDĚRA, Jiří: *Hrstka osudů*, Občanské sdružení Kyjovské Slovácko v pohybu, 1, vyd., Kyjov 2010, s. 9-13

12 SOkA Hodonín, fond AM-Ky, inv. č. 108, *Zápisy ze sezení městského zastupitelstva 1929-1941*

13 SOkA Hodonín, fond AM-Ky, inv. č. 105, *Zápisy ze sezení obecního výboru 1908-1920*

domovská práva a chudinské podpory, jelikož obec měla povinnost se o chudé obyvatele postarat, dále také peněžní dary spolkům nebo na stavbu pomníků. Z tohoto mohu třeba zmínit usnesení vzniku spolku České srdce (zápis z 5. dubna), jenž byl založen na pomoc pro bídou trpící obyvatele a pořádal humanitní sbírky. Komise spolku věnovala 416,80 K z výnosu z prodloužených tanečních hodin. Jelikož panovala bída a hlad, všeho byl zoufalý nedostatek, komise se usnesla nakoupit nejnnutnější suroviny pro obec (maso, obilí, zelí, cibuli, mrkev, brambory). Na posledním sezení před republikou 9. října se projednávalo pojištění obecních budov proti požáru o 50-100 %.

29. října komise sdělila okresnímu hejtmanství, že vrátí správu do rukou starému obecnímu výboru, ale protože bývalý starosta Joklík již nebyl mezi živými, musela proběhnout volba nového starosty. Tudíž se ještě komise sešla dvakrát, naposledy 9. listopadu, kde se sděloval program sezení obecního výboru, volba starosty a doplnění obecní rady.

Členy výboru byli: JUDr. Karel Kozánek, Gustav Sonevend, Josef Vašíček, JUDr. Jaromír Hladík, František Bádal, Karel Blesík, Jan Čermák, Karel Fridrich, Josef Gattermayer, František Gregor, Maxmilian Halabala, Antonín Hromádka, Hynek Kalivoda ml., Josef Klvaňa, Josef Kopečný, František Machálek ml., Josef Neugebauer (zemřel, zápis z 2. dubna 1919, za něj dosazen náhradník Jindřich Okůnek), František Novák st., Jan Petr, Cyprian Rozkošný, Hugo Schön, Mg.Ph. František Sedláček, František Tauchman, Josef Urban, František Václavík, Jan Žaroský.

Náhradníci: Alois Adamec, Josef Jakerle, Vilém Kolenc, Jan Kučera, Ludvík Moudrý, Josef Navrátil, Karel Novotný, Jindřich Okůnek, Josef Polášek, Raimund Příbyl, Václav Šimeček.

Dne 11. listopadu 1918 bylo do zasedací síně obecního domu č. 1 na náměstí v Kyjově svoláno na 4 hod. odpolední zasedání výboru Dr. Kozánkem, coby náměstkem a konala se volba starosty. Z 24 hlasů, bylo 23 pro Dr. Kozánka, který se tedy stal starostou a volbu přijal. 9. prosince se konala volba doplnění obecních radní o další tři členy. Dosavadními členy byli: JUDr. Karel Kozánek, Gustav Sonevend, Josef Vašíček, JUDr. Jaromír Hladík. Po volbě k nim přibyli: Maxmilian Halabala, Josef Polášek, Josef Gattermayer.

Mezi prvními usneseními výboru bylo jmenování čestných občanů Kyjova. Těmi se stali: prof. dr. Tomáš G. Masaryk, František Staněk, Václav Klofáč, Gustav Haberman, Alois Jirásek a Dr. Isidor Zahradník. K uctění jmenovaných občanů se výbor usnesl dát 1000 K místním chudým a nechat vyhotovit diplomy pro čestné občany nákladem 1200 K. Nasnadě bylo také rozhodnutí o přejmenování kyjovského náměstí na Náměstí Masaryka. Roku 1919 se do vypsání nových voleb sešel výbor pětkrát. Hned na prvním zasedání 11. ledna se ustanovily komise (finanční, stavební, polní, lesní, školní, chudobinská) a projednával se návrh na sloučení města s židovskou obcí. Protože se členům výboru nezdála některá rozhodnutí bývalého vládního komisaře Pánka, byla ustanovena komise, která tuto jeho činnost měla prozkoumat. Zjistilo se, že na válečných půjčkách upsal víc, než musel, z čehož vznikla obci ztráta, která při jejich následném odprodeji činila 103 813,12 K. K uhrazení byla vzata půjčka ze spořitelny 100 000 K a zbytek byl kryt z úspor běžných příjmů.

Vlivem chybějící mužské autority v některých domácnostech a častému výtržnictví, museli členové výboru schválit policejní vyhlášku jako opatření proti „zmáhajícímu

se pustnutí mládeže“. 4. března se sezení týkalo přejmenování ulic, na což byla ustanovena příslušná komise. Park mezi hospodářskou školou a hřbitovem „Sad Dr. Severina Joklíka“, starý park „Park Svatopluka Čecha“, nový park „Park Aloise Jirásky“, ulice Nerudova „Janov“, Tyršova ulice „Suchý rádek“. Střední část ulice Mezi mlaty „Ulice legionářů“, zbylá část ulice „Jungmannova ulice“. Původní Jungmannova ulice „Na valech“, ulice Nové domky směrem do polí „Ulice Tyršova“, směrem k lihovaru „Ulice Nerudova“. Učiněn byl návrh na svolání všech starostů okresního hejtmánství na schůzi 11. dubna 1919 kvůli zřízení okresní nemocnice v baráčích blíže Svatobořic, na kterou měl být přizván i okresní lékař Med. Dr. Jan Tobiš a zemský zdravotnický inspektor v Brně Med. Dr. Bohumil Vacek. Po této schůzi bylo zřízení nemocnice schváleno a obec se zavázala nést na ni připadající poměrný náklad. Na sezení 2. dubna se projednával rozpočet na rok 1919, kde schodek činil 86 790,3 K, který měl být uhrazen přírážkami k dani: 150 % k dani výdělkové, 125 % k daním ostatní. Z toho projektovaný neuhrazený schodek 4906,74 K se uhradil z pokladny. Jak je vidět, přírážky k daním jsou zatím stejně velké jako minulý rok. Co se ale oproti roku 1918 zvýšilo, byl poplatek za dodávku proudu: světlo 1 KW 1,50 K, motory 80 h. Také bylo vyhověno žádosti Sokola o darování stavebního místa pro postavení tělocvičny (5 ½ míry). Na stavbu silnice Koryčany – Břesovice (nyní Vřesovice) byl dán příspěvek 5000 K, a to tak, že za tento obnos obec dodá potřebný kámen ze své vlastní skály, když bude silnice vedena přes obvod obce břesovické. Schválen byl i návrh zažádat zemské finanční ředitelství o zaměření a zpracování polohopisného plánu místní trati katastrálního obvodu Kyjova.

Na posledním sezení 10. června se rozhodlo o sloučení části obce Nečice (nyní Netčice) s názvem Nové Nečice s Kyjovem a volili se členové výboru družstva pro regulaci Kyjovky (Stupavky). Tou dobou sužovaly Kyjov neustálé deště a hrozila povodeň. O měsíc později se Kyjovka vylila z břehů a zaplavila Kyjov i okolí. Kvůli povodni lidé přišli o velkou část úrody. Obecní výbor se celkem sešel sedmkrát a obecní rada osmnáctkrát.

Volby 1919

Když na 15. června 1919 Národní shromáždění vypsal nové obecní volby, dosa-
vadní zastupitelstvo odstoupilo. Volby se konaly podle poměrnosti stran.

Tabulka ukazuje, kolik hlasů a mandátů jednotlivé strany v Kyjově získaly.

Politická strana	Počet hlasů	Počet mandátů
Čs. str. nár. socialistická	676	11
Čs. str. národně demokrat.	359	6
Živnostníci	355	5
Čs. str. soc. demokratická	326	5
Židé	198	3
Čs. strana lidová ¹⁴	-	-

Starostou byl zvolen MUDr. Josef Keller (Čs. str. národně socialistická), I. náměstem Miroslav Šafařík (Živnostníci), II. náměstkem František Tauchman (Čs. str. národně socialistická).

Členy obecního zastupitelstva byli: MUDr. Josef Keller, Miroslav Šafařík, František Tauchman, Maxmilián Halabala, Josef Jakerle, Jan Krejčířík, Zikmund Mandl, Ludvík Moudrý, Jan Pulsberger, František Rechtořík, Dr. Antonín Daněček, Karel Fridrich, Antonín Gavenda, Marie Hengalová, JUDr. Karel Kozánek, Marie Kolčavová, Jan Kučera, Jan Král, Jan Latík, František Navrátil, Vojtěch Oravec, František Řihovský, Hedvika Schubertová, Martin Švígler, Hugo Schön, Václav Šimeček, Dr. Zikmund Schindler, Josef Urban, František Václavík, Zikmund Mandl.

Náhradníci: Karel Blesík, Eduard Procházka, Štěpán Navrátil, Františka Koupá, Josef Svozilek, Karel Havlík, Dr. Vladimír Broček, Rudolf Rusňák, Josef Kopečný, Alois Kyslinger st., Maxmilián Siebenschein. Jak můžeme ve výčtu členů zastupitelstva spatřit, své místo v něm mají i ženy, což není jev až tak úplně neobvyklý, neboť ženy byly v oblasti politiky činné i před republikou, i když jen ve velmi omezené míře a byly spíše pod „nadvládou mužů“.

Členy obecní rady byli: MUDr. Josef Keller, Miroslav Šafařík, František Tauchman, Maxmilián Halabala, Josef Jakerle, Jan Krejčířík, Zikmund Mandl, Ludvík Moudrý, Jan Pulsberger, František Rechtořík.

Jak se dále dozvíme, trvání volebního období tohoto zastupitelstva nebylo příliš dlouhé. Celkem zasedlo jen pětkrát, rada osmkrát. První schůze se uskutečnila 31. července 1919, kde byl upraven jednací řád. Co se týká silnice v Břesovicích, stavba zdárně pokračovala, ale zjistilo se, že povede také územím velkostatku Kyjovského, takže na Kyjov připadá 40 % nákladu, což dělá 14-15 000 K. 5000 K bylo povoleno, zbývalo tedy dodat 9-10 000 K. Po debatě nakonec přijat návrh, že Kyjov dává k dispozici skálu a 5000 K v hotovosti. Stanoveny byly komise (finanční, bytová, hospodářská) a starosta referoval o stavu rozpočtu: příjem vykazuje plus 22 000 K, ale veliké mínus 72 000 K, chybělo tedy 50 000 K. Na to dostal starosta od členů plnou důvěru, a záležitosti se chopila finanční komise. Poslední sezení proběhlo 2. října, kde se rozhodlo upsat, na návrh finanční komise a obecní rady, na 4% státní pokladniční poukázku Republiky Československé 20 000 K splatné 1. října. Pak starosta sděluje, že ministerstvo vnitra povolilo výnosem sloučení Kyjova se stejnojmennou židovskou obcí v obec jednu jménem Kyjov. Zastupitelstvo se po debatě vzdalo funkce. U sezení obecní rady 8. října byl přítomen okresní komisař politické správy v Kyjově Jan Dejmal a sdělil radě zprávu okresního hejtmánství, aby byly co nejdříve vypsány nové volby a než se tak stane, bude pro obě obce ustanoven vládní komisař a správní komise. Komisařem byl stanoven dosavadní starosta Keller a komise sestavena z členů rady plus dvou členů židovské obce Roberta Müllera (starosty) a Karla Vejse (radního). Volba byla přijata. Konečná sestava byla tedy: MUDr. Josef Keller (komisař), Miroslav Šafařík, František Tauchman, Maxmilián Halabala, Josef Jakerle, Jan Krejčířík, Zikmund Mandl, Ludvík Moudrý, Jan Pulsberger, František Rechtořík, Robert Müller, Karel Vejs.

Správní komise zasedla poprvé 31. října. Na sezení 24. listopadu podán návrh na úpravu silnice v Nerudově ulici na přecházení z jedné strany na druhou, a kvůli znehodnocení peněz a zdražení prací a potřeb k udržování budov a místností bylo třeba v roce 1920 zvýšit i cenu nájmu. Na řadu přichází též rozpočet na rok 1920. Schodek činil 266 845,93 K. Na úhradu se vybíraly přírážky k dani: 327 % výdělková, 294 % ostatní. Projektovaný výnos činil 267 207,62 K, čímž vznikl přebytek 361,52 K. I přes nepatrný přebytek je znát, že finanční situace není v úplně dobré kondici, což je vidět

i na obecních přírážkách k daním, které jsou v porovnání s lety minulými výrazně vyšší. Pochopitelně zdražování se dotklo také sazeb elektrické energie: za světlo 1 KW 3 K (o 100 %), za motory 1,45 K (o 70 %), paušální sazby zvýšeny (o 100 %). Důvodem byl naprostý nedostatek nafty a ceny za 100 kg stouply ze 170 K na 300 K. Na zasedání 16. prosince byl čten dopis prezidenta obchodní komory v Brně, že je ochoten vybudovat telefonní linku a zavést autobusové spojení na Moravě, pokud by byl o to zájem a jestliže by obce byly s to vlastními příjmy udržet autobusový provoz. Komise vzala na vědomí. Poslední schůze se uskutečnila 24. ledna. Komise se sešla osmkrát.

Obecní zastupitelstvo a obecní rada 1920-1924

Následkem sloučení Kyjova s židovskou obcí, byly na 28. ledna roku 1920 vypsaný nové obecní volby. V rámci kompromisu mezi politickými stranami, byly přiznány dva mandáty Čs. straně lidové, která do voleb v roce 1919 nepostavila žádného kandidáta, a tudíž neměla příslušný počet mandátů. Starostou byl zvolen stavitel Josef Polášek (Čs. str. nár. soc.), I. náměstkem se stal MUDr. Josef Keller (Čs. str. nár. soc.), II. náměstkem Miroslav Šafařík (Živnostníci).

Zastupitelstvo: Josef Polášek, MUDr. Josef Keller, František Tauchman, Marie Kolčavová, Dr. Antonín Daněček, Josef Urban, František Rechtořík st., Martin Švigler, Josef Fridrich, Zikmund Mandl, Dr. Zikmund Schindler, Rudolf Fuchs, Dr. Jan Chytil, Dr. Alois Žalčík, Ludvík Moudrý, Miroslav Šafařík, František Řihovský, Hugo Schön, Maxmilián Halabala, Jan Krejčířik, Alois Kyslinger st., Karel Launer (rezignoval 10. února 1921, na jeho místo náhradník Otakar Blazi), Marie Hengalová, Dr. Karel Kozánek, Karel Antoš, Josef Jakerle, Vilemína Mošová, Josef Kopečný, Albert Oravec, Ondřej Králíček.

Náhradníci: František Rechtořík ml., Jan Latík, Jan Hilgert, Josef Moravanský, František Navrátil, Eduard Procházka, Jan Pulsberger, Františka Koupá, Jan Kučera (rezignace 27. července 1922), Štěpán Navrátil (16. července 1923 rezignace), Antonín Gavenda, Tomáš Synek, Františka Chytilová, Josef Vomáčka, Jan Strejček, Antonín Tureček, Aloisie Ondrůjová, Alois Adamec, Vladimír Broček, Josef Šmarhák.

Do městské rady byli zvoleni: Josef Polášek, MUDr. Josef Keller (rezignace 27. května 1920, na jeho místo dosazen Martin Švigler 15. října 1920), Miroslav Šafařík (16. července 1923 rezignace, místo něj Antonín Pokorný), Josef Jakerle, František Tauchman, František Rechtořík st., Maxmilián Halabala, Ludvík Moudrý, Jan Krejčířik, Zikmund Mandl.

Konaly se také volby do Národního shromáždění dne 18. dubna 1920. Následující tabulka ukazuje, kolik strany získaly hlasů v Kyjově.

Politická strana	Počet hlasů
Čs. str. soc. demokratická	476
Čs. str. nár. demokratická	380
Čs. str. nár. socialistická	347
Živnostníci	273
Čs. strana lidová	245
Agrární strana	37

Rok 1920. Přestože k volbě nového obecního zastupitelstva došlo již v lednu, zápisy z prvních sezení nejsou k dispozici. Prvním zaznamenaným sezením je schůze z 12. dubna 1920. Schůze se konaly v obecním domě v zasedací síni č. 1 o páté hodině odpolední, většinou měsíčně (i když to nebylo pravidlem). Opět se na zasedáních probírala domovská práva, chudobinské podpory, drahotní příspěvky, pronájmy obecních pozemků a místností, dary spolkům.

Ohledně zřízení okresní nemocnice v barácích blíže Svatobořic, na návrh městské rady a finanční komise, se město zavázalo zaplatit příspěvek 10 Kč z každé hlavy svých obyvatelů. Na zasedání 27. května byl sválen návrh pro upsání se na prémiovou půjčku státní 100 000 Kč. 1. září byl vypsan nový jednací řád městského zastupitelstva v Kyjově. 15. října radní Tauchman referoval o válečných půjčkách, které byly vinkulovány a nemohly být včas odprodány, celková hodnota 146 200 Kč + 40 000 Kč židovská obec. Bylo tedy usneseno, upsání 4. státní půjčky na zákonem stanovených 75 % obnosu uvedených válečných půjček, a aby byly tyto půjčky lombardovány u státního bankovního ústavu jako dlouhodobá výpůjčka tak, aby se sama umořovala. Ke krytí lombardu se zastavily 4 % moravských komunálek.

Stavba silnice Koryčany - Břesovice stále pokračovala, nicméně kyjovská obec byla požádána, aby dala větší příspěvek. Tu však zastupitelstvo vstříc nevyšlo a zůstává tedy u částky 5000 Kč a lámání kamene na stavbu ve svém kamenolomu. 12. listopadu městská rada sděluje, že obsadila místo policejního inspektora (Cyril Pittro). Bylo jí ale vytýkáno, že místo obsadila bez uvážení policejní komise a že zastupitelstvu se předkládá v návrhu jen jeden kandidát, čímž je věc hotová a předkládá se pouze ke schválení. Ovšem kvůli tomu, že se záležitost táhla již delší čas, zastupitelstvo jmenování schválilo s podmínkou, že pro příště ať jsou takové věci projednávány pouze v mezích dané působnosti bez jakéhokoliv předbírání. 9. prosince odchází tajemník František Stokláška do výslužby, a na jeho místo je zvolen Jan Kudlíčka. Učiněn byl návrh na připojení se k osvětlimanské elektrárně. Finanční komise měla proto vypracovat číselný rozklad, který by určil výhody a nevýhody tohoto připojení.

Rok 1921. Na sezení 24. ledna se probíral již tradičně rozpočet. Schodek činil 488 615, 41 Kč. K uhrazení schodku byly navýšeny obecní přírážky: 290 % k dani činžovní, 590 % k dani výdělkové a 400 % k ostatním. Výsledný schodek činil 1054 Kč, který se uhradil z úspor. Ovšem podle výnosu moravského zemského výboru z 18. května, se mohlo vybírat pouze maximálně 142 % přírážku k dani činžovní, a stanovení o 1/3 vyšší přírážky k dani výdělkové vůči ostatním daním nebylo přípustno, vzhledem k zákonu z 1. dubna. Proto musela být vypracována nová rozvaha. Bylo použito předpisu daní pro rok 1920, kde byla daňová základna vyšší, takže bylo možno přírážky oproti lednovému rozpočtu snížit. Po změnách byl neuhrazený schodek 483 393,84 Kč a přírážky k dani následovné: 142 % činžovní, 300 % ostatní a 260 % výdělková. Vznikl tak přebytek 7333,13 Kč, za který bylo v plánu opravit obecní budovy. Také se zvýšily sazby za elektřinu: za světlo 1 KW 8 Kč, za motory 5,50 Kč.

16. dubna byla obci předložena žádost československé církve o zapůjčení gymnaziální kaple k účelům bohoslužebným. Městská rada tuto žádost postoupila nadřízeným úřadům. Za rok 1920 bylo v kyjovské elektrárně na dynamech vyrobeno 60 094 KWhod. V pivovare 95 494 KWhod., úhrnem vyrobeno 155 588 KWhod., ztráta v akumulátorech 27 %. Celková tržba činila 428 449,65 Kč. Rosická elektrárna jed-

nala s Kyjovem o připojení se k oslavanské centrále a to tak, že Rosická elektrárna by převzala rozvodnou síť v ceně 150 000 Kč, na kterýžto obnos by město převzalo akcie společnosti a budovu by pronajalo. Usměrnovač se měl pořídít v ceně 160 000 Kč, jež by se vybraly od konzumentů v příplatcích na proud. Smlouva by byla sepsána do roku 1950. Zastupitelstvo vyjádřilo jisté znepokojení nad návrhem elektrárny, a raději se rozhodlo vyčkat, jak se ustálí cena nafty, aby proud mohl být za 4 a 2 Kč. Elektrárrenská komise i rada byly zplnomocněny, aby stopovaly vývoj připojení se, a kdyby nastaly okolnosti výhodné, aby zahájily potřebné kroky.

Projednával se návrh ohledně přestěhování cikána Zdeňka Holomka do Kyjova z periferie u Svatobořic někam do vnitřního města, kvůli snazšímu policejnímu dohledu. Politická okresní správa slíbila, že se zasadí o to, aby cikánský tábor u Svatobořic byl zrušen a cikáni byli převzati svými domovskými obcemi. Městská rada se měla postarat o to, aby byl přestěhován co nejdříve. Ovšem jednání stran přestěhování cikánů nedopadla, Svatobořice se vyjádřily zamítavě. Proto byla ministerstvu vnitra zaslána rezoluce, aby byla zákonem upravena otázka cikánů, kteří jsou příčinou mnoha krádeží a znepokojují tak celé okolí Kyjova.

Čtenářskému spolku byl poskytnut mimořádný příspěvek 7500 Kč na nákup knih s podmínkou, že budou zapsány do inventáře jako obecní majetek. Byla podána žádost, aby byl název Kyjova nepřeložitelný, jakožto město s méně než 20% menšinou jiné národnosti. Městská rada měla na starost poslat žádost ministerstvu vnitra.

V roce 1919 byla Sokolu bezplatně postoupena část pozemků na stavbu tělocvičny, s tím, že případně zpět obci, pokud pozemek nepoužije. Jednota získala však jiný pozemek, a tak žádala o zrušení klauzule, o návratu do majetku obce, aby pozemek mohla odprodat za kupní cenu hospodářské školy v Kyjově, a peníze použít ve svůj prospěch. Rozhodnutí zastupitelstva znělo, aby dispoziční právo na pozemek měla obec a obnos, který by utržila jednota z prodeje, jí byl dán hned.

Sklárnám byla udělena hostinská koncese, aby její zaměstnanci nemuseli docházet jinam. Rozpočet na 1922: schodek činil 243 160,15 Kč. Přirážky k dani: 142% činžovní a 323% ostatní. Do mimořádného rozpočtu zařazen obnos 500 000 Kč na stavbu domů. Úhrada zjednána dlouhodobou investiční půjčkou. Na základě úpisů 6% státní půjčky byly zaměněny dluhopisy předválečného rakouského státního dluhu majetku obce a fondů obcí spravovaných v úhrnném obnosu 52 300 Kč, za dluhopisy nové půjčky tak, že ty, které jsou ve vlastnictví fondu, stanoví se náhradní dluhopisy vlastnictvím dotyčných fondů. A také aby předválečné půjčky v hodnotě 62 000 Kč patřící do fondu Lva Viktorina a Dominika Jurovského byly převedeny na 4. státní půjčku tak, že 5% náhradní dluhopisy dostanou se jako majetek fondů a dluhopisy 6% zůstanou v majetku obce.

Rok 1922. Městská rada měla uzavřít půjčku ve výši 98 800 Kč a tato částka měla být dána do mimořádného rozpočtu obce na rok 1922. Ustanovena byla letopisecká komise a zavedena kronika podle zákona. Kronikářem se stal Antonín Hromádka, a sad před gymnáziem byl pojmenován „Sad legionářů“.

Také bylo rozhodnuto o uzavření půjčky na 600 000 Kč u městské spořitelny na stavbu domů a krátkodobá výpůjčka 200 000 Kč jako nedoplatek přirážek za roky 1920–1921, kdy sklárně nebyla daň předepsána. Obnos byl vložen do rozpočtu. Rozpočet na rok 1923: schodek 205 399 Kč. Vybírané přirážky k daním, kterými měl

být schodek uhrazen: 142% k dani činžovní, 200% k výdělkové, 350% pozemkové a 300% ostatní.

Rok 1923. Do městské rady byl zvolen Jan Latík a byl napsán přípis spořitelně, aby přispěla na zlatý poklad republiky. V souvislosti se zastavením provozu ve sklárnách, měla rada apelovat na správní radu podniku skláren, aby uvedla znovu sklárny do provozu, protože zastavení výroby ve sklárně ohrožuje hospodářský život ve městě. Také bylo rozhodnuto o zřízení samostatných pokračovacích škol pro živnost obráběcí kovy a případný schodek školy měl být hrazen z obecních prostředků.

Nedělní klid pro pekaře byl stanoven v neděli od 9 hod. dopolední do 5 hod. večer v pondělí. Prodej do 11 hod. dopoledne, kdy ostatní obchody zavírají. Na požadavek moravského zemského výboru měla být provedena oprava rozpočtu na rok 1923. Vzniklý schodek 17 415 Kč byl odečten z položky na úpravu chodníků 19 266 Kč.

Dalším bodem, projednávaným delší dobu byl ten, aby se obec zasadila na příslušných místech o zbudování kasáren v Kyjově. Městská rada měla navázat styky se zemským vojenským velitelstvím a o výsledku zastupitelstvo zpravit. Po jednání s velitelstvím bylo na zasedání městské rady dne 21. května usneseno, že na kasárna nemá město potřebný kapitál. 16. července byl projednáván návrh na stavbu pomníku padlým za svobodu.

Na dlažbu Masarykova náměstí, Husovy ulice a Riegrovy tř., udělilo ministerstvo veřejných prací subvenci 70 000 Kč. Usneseno bylo nakonec vydláždění náměstí a výstavba kanálových stok na náměstí. Dláždění Husovy ulice bylo odloženo.

Rozpočet na rok 1924: schodek 235 209 Kč, přirážky k daním: 142% k činžovní, 200% výdělková, 350% pozemková, 300% ostatní. Mimořádný rozpočet činil 355 000 Kč (na tuto částku město uzavřelo půjčku u městské spořitelny v Uherském Hradišti) na stavbu stoky, předlažbu náměstí, regulaci Kyjovky, stavbu autobusové garáže, zřízení autobusové linky. 75 000 Kč mělo být umožněno v deseti letech, zbytek po dobu 35 let.

Rok 1924. 26. února se (podle starostových slov) konala poslední schůze zastupitelstva, na které starosta podával výčet záležitostí, které zastupitelstvo stihlo vykonat a jaké náležitosti musí příští zastupitelstvo ještě do budoucna udělat (stavba vodovodu a kanalizace, dlažby ulic a náměstí).

Přestože bylo minulé zasedání avizované jako poslední, přece jenom se ještě jednou zastupitelstvo sešlo, a to 15. dubna. Přednesen byl návrh vydláždění okresní silnice v průjezdu Riegrovy tř. a Smetanovy ulice, rozpočtené nákladem 195 000 Kč, na nějž byl poskytnut ze strany obce příspěvek ve výši 25% skutečného stavebního nákladu, který se uhradil v přebytcích za rok 1923. Poslední sezení městské rady proběhlo 11. dubna 1924, kde se, mimo běžných záležitostí o udělení příspěvků atd., probírala dlažba zmiňované silnice a finanční příspěvek na ni.

Jana Baríniová je studentkou oboru archivnictví na Ústavu pomocných věd historických a archivnictví na Filozofické fakultě Masarykovy university v Brně

ŠTĚPÁN KOHOUT: KDE VONÍ PERGAMEN Čtrnáctero návštěv rukopisné knihovny olomoucké kapituly

Olomouc 2009, 106 s. ISBN:978-80-244-2371-5

KRISTÝNA BAŘINOVÁ

Uváděná publikace nesoucí romantický název *Kde voní pergamen* vznikla na základě několika článků postupně uveřejňovaných na stránkách Knihovnické revue Olomouckého kraje za účelem představit čtenářům jedinečný soubor rukopisů Metropolitní kapituly u sv. Václava v Olomouci.

Autor, jako fundovaný odborník dané problematiky, působící v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě, předkládá potenciálnímu čtenáři poutavé vyprávění o nejcennějších klenotech tamního fondu.

Jak je již patrné ze samotného názvu, publikace se skládá ze čtrnácti tématicky řazených kapitol, kdy úvod autor věnuje dějinám kapitulní knihovny, jejíž počátky spadají do konce 11. století. Sám autor zde však upozorňuje na fakt, že první rukopisy spojované s olomouckou kapitulou jsou dochovány až z druhé čtvrtiny 12. století, tedy z doby episkopátu olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka, jemuž Kohout následně věnuje dvě samostatné kapitoly.

Počátek rozvoje knihovny a vlastně i jejího formování jako účelové knihovny v pravém slova smyslu, vidí autor však až v první čtvrtině 15. století, z níž pocházejí tři dochované kostelní inventáře, které jak Kohout podotýká, mohou dopomoci alespoň k rámcové představě o žánrové skladbě kapitulní knihovny a jejím stavu. Naproti tomu neopomíjí zmínit také zhoubné období švédského obléhání Olomouce, jež kapitulní knihovnu připravilo o řadu cenných titulů, mimo jiné i o Zdíkův kolektář, který je doposud ozdobou Královské knihovny ve Stockholmu. Autor zachycuje i následné dějiny metropolitní knihovny, a to i s výčtem významných osobností, které zde měly možnost působit.

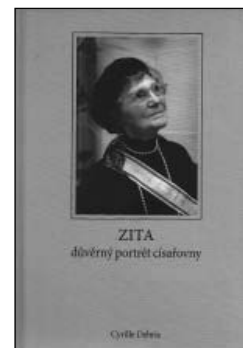
Jednotlivé kapitoly jsou poté řazeny chronologicky a autor zde vyzdvihuje vybrané rukopisy, které současně více či méně detailně rozebírá, a to jak z hlediska vzhledu, účelu, ale také z pohledu soudobého dění. Pro nezasvěceného čtenáře je bezesporu přínosem i autorův výklad dílčích pojmů, jež jsou pro orientaci v dané problematice nevyhnutelné.

V úvodních kapitolách obrací Kohout svou pozornost k nejstarším rukopisům kapitulní knihovny, kdy se pozastavuje u sborníku Jana Cassiana *Collationes patrum* (CO.181) z 9. století a sakramentáři CO.584 z konce 11. století. V samostatných kapitolách, které autor věnuje Zdíkovu skriptorium, přibližuje čtenářům nejen organizaci a způsob fungování písařské dílny, ale také poukazuje na jedinečnost vzniklého souboru rukopisů, který je na svou dobu ojedinělý. Éra působení této významné písařské dílny je představena na základě několika vybraných titulů, jako např. spisů soudobých

autorů Bernarda z Clairvaux či Geoffroye Babiona. Pozornost neopomíjí soustředit také na dílo *Collectio trium partium*, zkráceně *Tripartita* (CO.205) biskupa Ivona z Chartres, dále pak Zdíkovu homiliárii či opisům Zdíkovy korespondence pocházející z 15. století. Samostatná kapitola je určena také pro česky psané texty, které se ve fondu dochovaly z poloviny 15. století. K těm nejvýznamnějším řadí autor zlomek nápěvu písně *Jižť mne vše radost ostává*, známé více jako *Závišova píseň* (CO. 300, f. 283v). V přímé návaznosti jsou dále řazeny jednotlivé kapitoly věnující se památkám doby předhusitské i husitské, bohaté především na značné množství teologické literatury. Na tomto místě se autor více zaměřuje na diecézní statuta arcibiskupa Arnošta z Pardubic, která jsou dochována v rukopise CO. 362 a nezapomíná ani na statuta olomouckých biskupů Konráda Bavora či Jana Volka (CO. 286). Poukazuje též na cenný soubor postil připisovaných Milíči z Kroměříže či spisy Matouše z Krakova. Proti tomu zde mají své určité zastoupení i spisy ortodoxní. Kohout se zde soustředí mimo jiné i na osobu Štěpána z Pálce a jeho obsáhlý spis *Antihus*, nebo jako zajímavost uvádí text Maříka Rvačky pojednávající o průběhu kostnického koncilu.

Vlastní kapitolu, ve snaze osvětlit průběh liturgického roku, věnuje autor také výčtu jednotlivých liturgických pomůcek ve spojitosti s katolickým ritem. V závěrečných kapitolách se Kohout zmiňuje také o postupném zániku rukopisných knih v souvislosti s nástupem knihtisku, seznamuje však čtenáře i s dějinami kodikologie jako vědy, s vlastní prací kodikologa, jeho postupy a zmiňuje i možná úskalí, která se mohou objevit.

Publikace je bohatá nejen na řadu zajímavých faktů, ale také na množství obrazových příloh umožňujících tak doplnění celkové představy o daném tématu. Přínosem je bezesporu i shrnující soupis všech zmiňovaných rukopisů, jmenný i místní rejstřík, či užitečné odkazy na sekundární literaturu, která dává čtenáři možnost detailnějšího zkoumání. Sympatický titul Štěpána Kohouta je dle mého názoru úspěšným vyústěním snahy o představení zajímavého tématu širšímu okruhu čtenářů, a to navíc populární formou, která však neubírá nic na odbornosti.

CYRILLE DEBRIS: ZITA, DŮVĚRNÝ PORTRÉT CÍSAŘOVNY

Jiří Brauner – Kartuziánské nakladatelství, Brno 2013, 110 s.

JIŘINA ŠTOURAČOVÁ

Útlá knížka rozsahem, ale velmi hutná obsahem přináší hlavní životopisná data poslední rakouské císařovny a české i uherské královny. Následně se ve čtyřech kapitolách věnuje vztahu a kontaktům císařovny k jednotlivým řeholnicím, visionářkám – sestře Marii Hilaire a matce Virginii; také vztahu k benediktinskému řádu a konkrétně klášteru v Solesmes, v němž se Zita stala benediktinskou obláčkou – terciářkou, a nakonec vztahu císařovny k bolestnému Kristu v Limpias.

Zita, narozená 9. května 1892 ve vévodské rodině Bourbon-Parma ve Villa della Pianole u města Lucca v Toskánsku, se sňatkem s arcivévodou Karlem 21. října 1911 včleňuje do Habsburské rodiny a po tragické smrti následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželky (po atentátu 28. 6. 1914 v Sarajevu) se spolu s manželem Karlem sami stávají následníky trůnu. V roce 1916 po smrti císaře Františka Josefa přejímají korunu rakouského císařství, které se zmítá ve válečných událostech. 30. prosince 1916 je císařský pár podle starého obyčeje korunován na uherského krále a královnu. Navzdory všem snahám císaře Karla I. o ukončení válečného konfliktu, nebo alespoň vystoupení Rakouska z něj, zůstává jednou z válčících stran až do konce válečného konfliktu a císařský pár s celou rodinu musí přijmout důsledek války, rozpad Habsburské monarchie, vyhnání z Rakouska a zabavení veškerého majetku ve všech dědičných zemích. Z vladařů se stávají vyhnanci. Autor stručně sleduje jednotlivá místa emigrace císařské rodiny a po smrti Karla I. 1. dubna 1922 pak samotné matky s dětmi. Císařovna prošla mnoho zemí: Švýcarsko, ostrov Madeira, Španělsko, Belgie, Kanadu, Spojené státy americké a po válce opět evropské země, Lucembursko a Švýcarsko. Teprve v roce 1982 jí bylo rakouskou spolkovou vládou umožněno vrátit se k návštěvě Rakouska. Zita zemřela po vleklém zápalu plic 14. března 1989 a 1. dubna mohla být slavnostně, podle starého habsburského rituálu, pohřbena do Habsburské krypty v kapucínském klášteře ve Vídni.

Kniha si neklade za cíl psát životopis císařovny, ale chce podle dochovaných pramenů – korespondence, denního tisku i dalších archivních pramenů – sledovat náboženské citění císařovny, její vztah k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, Neposkrvněnému srdci Panny Marie i jednotlivým řeholnicím a řeholníkům. Při sledování této Zitiny odevzdanosti do Boží vůle francouzský historik a kněz Cyrille Debris skládá pestrou mozaiku intenzivního náboženského života Zity. Jeho práce se má stát podkladem pro beatifikaci císařovny Zity. Beatifikační proces byl zahájen 10. prosince 2009 ve francouzské diecézi Le Mans. Autor sleduje intenzivní kontakty s francouzskou řeholnicí a mystičkou Marií Hilaire a její pomoc císařovně s vyrovnáváním se s těžkým osudem vyhnankyně z vlastní země, vdovy a matky, která zůstává po smrti manžela s osmi dětmi sama. Císařovna intenzivně hledá Boží vůli pro svůj život. Vede intenzivní duchovní život, často putuje na poutní místa, tráví krátké i delší pobyty v kláštěrech a poté, kdy jsou děti zaopatřené, sama zvažuje vstup do kláštera, kde chce po vzoru své matky dožít svůj život. Po těžkém zvažování tohoto kroku nakonec ale zůstává ve světě a je vzorem duchovního života svým 33 vnukům i právnickům.

Autor přináší i drobné úryvky ze Zitiny korespondence. Čtení obzvláště v závěrečných kapitolách poněkud ztěžují příliš komplikované věty, které vzbuzují dojem únavy překladatelky a nepřesného vyjádření původního obsahu.

Knižka čtenáře nepochybně obohatí, vede jej také k přimluvné modlitbě za Zitinu beatifikaci, ale i k následování v oddanosti vůči Bohu i vlasti.

LUBOMÍR MLČOCH: *Ekonomie rodiny v proměnách času, institucí a hodnot*

Karolinum, Praha, 2014, 192 s., ISBN 9788024623238

PAVEL KOPEČEK

Kniha Lubomíra Mlčocha *Ekonomie rodiny v proměnách času, institucí a hodnot* se věnuje otázkám základních funkcí instituce rodiny ve společnosti. Rodina jako instituce je objektem zájmu našeho nejvýznamnějšího představitelů institucionální ekonomie, což má význam pro další společenské vědy, psychologii a teologii. Rodina a její zdravé fungování je základem církve a podmiňuje stabilitu celé společnosti. Kniha je rozčleněna do 11 kapitol a včetně rozsáhlého seznamu literatury a dalších příloh má celkem 194 stran textu. První kapitola studie začíná citací z knihy *Příspěvek*: „Ženu skutečnou kdo nalezne? Je daleko cennější než perly...!“ Tato citace zdůrazňuje poslání ženy v rodině, jenom ona dokáže vytvořit domov – rodinu. Autor zde zkoumá hlavní principy ekonomie rodiny jako součásti ekonomické teorie. Druhá kapitola je strukturální a vnímá rodinu jako fungující ekonomický subjekt – „firmu“, což odkrývá netradiční pohledy na její funkce a zahrnuje ekonomii rodiny do obchodního práva. Třetí kapitola řeší problém určení hranic mezi rodinou jako firmou a trhem. Autor se zde pokouší řešit nesnadný úkol nerovné soutěže mezi rodinou a trhem. Čtvrtá kapitola poukazuje na to, že neoklasická ekonomie rodiny se těší z předností rozvinutého aparátu ekonomické teorie, avšak strádá vymezením klíčové otázky kdo je to člověk, jaký je jeho úděl a smysl života. Pátá kapitola pojednává o institucionálních změnách rodiny. Podnětem těchto změn často bývá závislost rodiny na spotřebě a neustálá touha po ukojování nových potřeb, stanoví se hierarchie potřeb a význam finančních prostředků, které jsou nezbytné pro pokrytí rostoucích potřeb. Šestá kapitola otevírá problematiku závislosti rodiny na pomoci státu při uspokojování svých potřeb. V této souvislosti autor pojednává o sociálním státu a jeho rodinné politice. Dalším tématem je domácí násilí, zneužívání dětí, ale i selhávání rodičů pokud jde o jejich odpovědnost za výchovu dětí. V sedmé kapitole autor klade základní a provokující otázky: Proč přikládat takovou prioritu příspěvku rodin do produkce „lidského kapitálu“, když dnešní míra nezaměstnanosti a nedostatečná tvorba pracovních míst se zdá být neřešitelným problémem? Proč brát vážně ono biblické „milujte se a množte se!“ když stačí jen milovat se a nemnožit se? Proč by Schumpeterova teze „tvořivé destrukce“ neměla být pokynem k zániku dnešní rodiny a k efektivnějšímu sociálnímu uspořádání s cílem úspěšné konkurence ve světovém byznysu? Osmá kapitola je osvěžením celého textu, neboť autor v ní porovnává rodinné politiky Velké Británie, USA, Německa, střeozemních zemí, Skandinávie a Francie. Čtenář zde získává cenné informace

o existujících modelech a o argumentech podporujících přijatá řešení. Aktuální je devátá kapitola, kde autor navazuje na Kennetha Arrowa, že závazky rodičů vůči dětem byly jaksi „odjakživa“ považovány za tak samozřejmé, že je ani nejstarší náboženské systémy nepovažovaly za nutné formulovat jako mravně zavazující povinnosti. Dnes platí, že děti již nejsou garancí zabezpečeného stáří. Krize důvěry je nejvážnějším problémem stojícím v cestě zabezpečení se na stáří. Autor věnuje pozornost důchodovým reformám, kde je rodina nenahraditelným producentem důvěry. Desátá kapitola patří k nehlubším částem studie, zejména popisem problematiky dětí chtěných a nechtěných, uplatnění antikoncepčních technik a asistované reprodukce, altruismu a solidarity, výchovy k solidaritě atd. Poslední, jedenáctá kapitola je věnována východiskům z krize člověka ekonomického. Autor popisuje hodnotovou a institucionální evoluci rodiny založenou na principu přeměny ohrožení v šanci.

Dnes, kdy zájem o další osud rodiny upadá, mají studie, jako je Mlčochova, velký význam, neboť analyzují příčiny rozpadu stále většího počtu rodin. Úspěch takovýchto studií však závisí na teoretických východiscích, která si jejich autoři zvolí. Proto bych rád upozornil na velký význam metodologického individualismu, který vychází z toho, že aktivity jakéhokoliv sociálního celku jsou vykonávány konkrétními jednotlivci, nikoliv celkem jako takovým, že jakýkoliv sociální celek vzniká, rozvíjí se a zaniká jen prostřednictvím jednotlivců, že žádný sociální útvar si mimo aktivity jednotlivců nelze představit. Život kolektivu je prožíván v aktivitách jednotlivců, cesta k poznání kolektivních celků vede přes analýzu aktivit jednotlivců. To samozřejmě platí dvojnásobně o studiích, které analyzují osudy dnešní rodiny. Lubomír Mlčoch se ve své studii mimo jiné zabývá zajímavou analogií rodiny a obchodní společnosti s ručením omezeným. Úplná rodina činí oba manžely zodpovědnými za chod a udržení rodiny, za výchovu dětí, za vytvoření odpovídajících materiálních i nemateriálních podmínek její existence. Zajímavý je text věnovaný neoklasické teorii rodiny, zde věnuje velkou pozornost ekonomickým otázkám, kde mu vadí, že rodinné chování je podřízeno ideologii utilitarismu, který vede k ekonomické kalkulaci nákladů a výnosů do analýzy rodinných vztahů, kterou fakticky ovládá. Je nutné si vážně připustit, že i nehlubší lidské hodnoty a city lze měřit ekonomickou stupnicí! Ekonomicky pojatá motivace lidského chování vytěsňuje hlubší vnitřní, nepeněžní a duchovní motivy, což má závažné důsledky pro vzájemné vztahy v rodině, mezi manžely, mezi rodiči a dětmi. Řekl bych, že je zplošťuje a redukuje na jakési „zbožně-peněžní vztahy“.

Rodina a společnost existují ve vzájemné závislosti a interakci: rodina je základní buňkou společnosti; „onemocní-li“, projeví se to na zdraví celé společnosti. Je-li pak trvale nemocná a dysfunkční, dojde ke zhoršování kvality populace a posléze i k jejímu vymírání. Čtenář v knize nalezne dostatek podrobných informací věnovaných demografickému vývoji v naší zemi. Českou společnost zajímá především růst ekonomiky, vývoj životní úrovně, inflace, zaměstnanost a další ukazatele, aniž bychom tyto trendy srovnávali s vývojem stability rodiny a jejích reprodukčních schopností, a to nejen co do kvantity, nýbrž i kvality. Podobně neradostné údaje se týkají míry rozvodovosti, nemanželského soužití, počtu lidí žijících mimo rodinu, počtu tzv. neúplných rodin, růstu podílu dětí narozených mimo manželství atd. Samo-

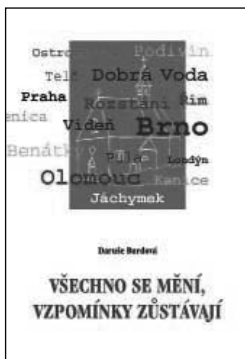
zřejmě neexistují údaje o morálních kvalitách populace, za které je rodina především odpovědná; morálně pokleslá rodina však nemůže „vyprodukovat“ morálně vyspělé potomky. Je třeba ocenit, jak tato studie analyzuje dysfunkce dnešní rodiny, hledá příčiny současného neutěšeného stavu ve fungování této základní instituce a snad i poněkud naznačuje, co s tím dělat. Všichni dlužíme uspokojující odpověď na otázku, jak nápravy dosáhnout.

Základní problém je v tom, že chybí jistý „morální kodex rodiny a společnosti“, který by požíval velkého respektu a úcty občanů a z něhož by se pak odvíjely zákony a normy konkrétně upravující funkce institucí a morální chování lidí. V minulosti to byl Dekalog, dnes je otázkou, zda tato norma je obecně přijatelná většinou populací? Nemusím zdůrazňovat, že některá doporučení Desatera vyvolávají u dnešního člověka shovívavý úsměv, nebo že některá z nich se vůbec nedodrží: předmanželský sex mnozí považují za důležitou a užitečnou součást života mladých. Kulturní evoluce dnešní doby produkuje neformální pravidla, která jsou založena na skupinové selekci, jež vybírá právě ty sociální skupiny, které určitá pravidla převzaly a díky tomu se staly schopnými adaptace, s větší nadějí na přežití v daném prostředí. Prof. Hayek vyslovuje a velmi zdůrazňuje své přesvědčení, že tato pravidla, mezi nimiž má významné postavení morálka, nás vybavují schopnostmi, jež přesahují možnosti individuálního rozumu a že právě proto jejich praktická aplikace přináší efekty, jež jdou daleko za rámec jednotlivce a vedou nakonec k sociálnímu uspořádání vyšších řádů. Takováto nevyprojektovaná morální tradice, jež není produktem racionálních aktivit, se stává autonomním mechanismem sociální selekce. A v tom - ve velmi stručném vyjádření - spočívá podstata spontánního vývoje neformálních pravidel, a tedy i pravidel morálky.

Řádným členem slušné a spořádané společnosti se totiž může stát jen ten, kdo dodržuje její pravidla a zákony. Ovšem taková společnost nesmí být společností mravně pokleslou a společností, v níž právo, spravedlnost a morálka nehrají příliš velkou roli. Ve společnostech, v nichž chybějí hodnotové vzory a kde zákony jsou špatné a nejsou prosazovány, se procesům internalizace etických norem nebude příliš dařit. Východisko z takové situace se bude hledat těžce.

Přesto určitou naději poskytuje vztah mezi tzv. formálními a neformálními institucemi, zjednodušeně řečeno, mezi zákony a etickými normami. Lze snadno prokázat, že čím je společnost morálně pokleslejší, tím horší má zákony, které pak dále negativně ovlivňují morálku. Jde o jakýsi bludný kruh, z něhož únik není snadný. Platí ovšem i opak; čím lepší morálka, tím lepší zákonodárství a dokonalejší právní stát a tím posléze i vyšší morální úroveň společnosti. Nejde tedy o jednostranné závislosti, nýbrž o vzájemné interakce formálních a neformálních institucí. Podaří-li se proto přes nepříznivé morální ovzduší přijmout dobrý zákon a jeho porušení důsledně a rychle potrestat, může být nastartován nový okruh pozitivní zpětné vazby: dobrý zákon - zlepšení morálky - dokonalejší právní řád - vyšší morální úroveň společnosti a může tak být otevřena cesta k obnovení vážnosti a funkce etiky ve společnosti.

Knihy je propracovaným rozbořením jednotlivých funkcí rodiny, která je základní institucí společnosti. Celá studie je opřena o hlubokou znalost pramenů. Jsem přesvědčen, že tato práce profesora Mlčocha je významným obohacením české institucionální ekonomie.

DARUŠE BURDOVÁ: VŠECHNO SE MĚNÍ, VZPOMÍNKY ZŮSTÁVAJÍ

Olomouc 2012, 207 s., ISBN: 978-80-260-3506-0

MARTINA ORSÁGOVÁ

Paní Daruše Burdová je členkou Regionální pobočky Moravsko-slezské křesťanské akademie v Olomouci. Nedávno vydala knihu *Všechno se mění, vzpomínky zůstávají*.

Daruše Burdová, dívčím příjmením Kolářová, se narodila 31. 12. 1923 v Brně, kde také prožila válečná léta. Stala se svědkem příjezdu vojsk wehrmachtu do města 15. března 1939, heydrichiády, stanného práva, bombardování i osvobození města a krátce po válce zase tzv. divokého odsunu Němců. Po znovuotevření vysokých škol vystudovala Přírodovědeckou fakultu na Masarykově univerzitě. Po studiu nastoupila jako středoškolská učitelka a tuto profesi vykonávala až do odchodu do penze. Od roku 1965 žije paní Burdová v Olomouci. V současnosti patří mezi aktivní studenty Univerzity třetího věku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Vedle této aktivity se po odchodu z aktivního učitelského působení věnuje průvodcovské činnosti, a to především pro Moravě pro turisty z německy mluvících zemí. Je také velmi aktivní příspěvatelkou *Lidových novin*.

Kniha *Všechno se mění, vzpomínky zůstávají* je sice rozsahem nevelká, ale plná informací. Čtivou formou jednotlivých vzpomínek přibližuje čtenářům život u nás za minulých režimů. Vzpomínky jsou také doplněny množstvím fotografií, které dokumentují popisovanou dobu. Knihu nelze přečíst a odložit, otevřenost s jakou je napsaná, nutí čtenáře vracet se, ať už v myšlenkách nebo novým čtením.

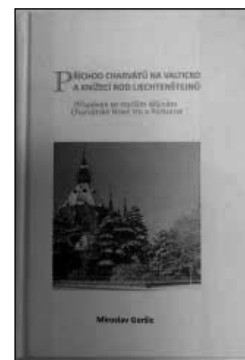
V knize jsou zapsány příhody z dob studia na Dívčím reformním reálném gymnáziu v době války a těsně před jejím vypuknutím: příprava X. všesokolského sletu v roce 1938, obsazení Čech a Moravy v březnu 1939, příchod židovských spolužaček a jejich záhadný a tichý odchod, válečné prázdniny, maturita za Protektorátu v roce 1943 a následné zaměstnání ve Výzkumném ústavu zemědělském místo studia na vysoké škole. Autorka označila toto období jako „naše mladá léta v mimořádné době“. Následují vzpomínky na nálety na Brno koncem války, boje o Brno a osvobození Rudou armádou generála Malinovského, momentky z divokého odsunu Němců z Brna vedeného gardisty z brněnské Zbrojovky. Dále můžeme číst o poválečném studiu na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity a velmi osobní vzpomínky na pana Vladimíra Burdu, pozdějšího manžela paní Daruše, na jaro roku 1949, promoci i svatbu.

V knize je i hodnocení školských reforem v počátku padesátých let, udavačství a samozřejmost „dohledu“ ostatních uvědomělých občanů, sovětští odborníci na pracovištích, povinné brigády v době dovolených a další věci tehdy samozřejmé a dnes nepředstavitelné. Bylo to hledání vlastní cesty a ta vede k hlubokému přemýšlení.

Důležitou roli v životě hrálo i letovisko Dobrá Voda, kde se mnoho let setkávala s různými lidmi, např. i rodinami současných spisovatelů nebo politiků. Zde mezi přáteli patřil například i Antonín Liehm. Setkávala se zde i s Ritou Klímovou a Vladimírem Mlynářem.

Závěrem pár vět paní Burdové při rozhovoru s mladým novinářem na téma života v minulém režimu.

„Když jsem se jí ptal, čeho v životě nejvíc lituje, odpověděla, že vstupu do komunistické strany.“ *Moji rodiče byli hluboce věřící. Takže to byla křesťanská výchova a tu uložili hluboko do mého srdce a s tím jsem měla dlouho problémy. Věděla jsem s manželem, v jaké době žijeme. Nemohla jsem komplikovat dětem život, takže se člověk naučil kroužit. Ptal jste se mě, co mě nejvíc mrzelo. My s manželem jsme po sametové revoluci, když už jsme v klidu odpočívali třeba na chalupě na zahradě, říkali: Neříká každý Havel. Havel neměl děti. Neměl povinnosti. Mohl jít přímou cestou. Někdo šel přímou cestou do emigrace. A ten, kdo zůstal, řeknu to škaředě, spolupracoval, kolaboroval nebo otáčel se. Milovala jsem své zaměstnání, a to bych okamžitě skončila, kdybych zásadně trvala na svém vnitřním přesvědčení o ledasčem. Pozdě bycha honit, říká staré české přísloví. Já toho nelituji. Takový byl život, taková byla doba a ten život nešel přímou čarou. Ten byl jako na vlnách. A to byl také důvod, proč jsem své vzpomínky ne na lidi, ale na dobu, jak se měnila, chtěla přiblížit mým vnukům. Protože mladá generace se z učebnic nedoví, jaká byla doba.“*

MIROSLAV GERŠIC: PŘÍCHOD CHARVÁTŮ NA VALTICKO A KNÍŽECÍ ROD LIECHTENSTEINŮ Příspěvek ke starším dějinám Charvátské Nové Vsi a Poštorné

Nadační fond VRANOV ve spolupráci s HCLi o. p. s.,
Charvátská Nová Ves – Poštorná 2013, 130 s.
ISBN 978-80-905683-0-3

MARTINA ORSÁGOVÁ

Koncem května 2014 se v Charvátské Nové Vsi za přítomnosti prince W. Lichtenštejna konalo zehnění knihy PhDr. Miroslava Geršice. Kniha je spojena s loňským 480. výročím příchodu Charvátů na jižní Moravu. Autor je povoláním středoškolský učitel matematiky, ale historie je jeho velkým koníčkem, kterému se věnuje do hloubky a nezůstává u povrchních informací, ale čerpá z archivních pramenů. Životní badatelskou láskou Geršice jsou právě Lichtenštejnové. Odborník na ně patří k necelé dvacítky moravských historiků sdružených do společnosti Po stopách Lichtenštejnů. Často přednáší pro místní muzejní spolky. „Lichtenštejnové byli velmi organizačně

nadaní. Zaměření na hospodářský úspěch. Chtěli také, aby po nich něco zůstalo. Měli to štěstí, že co panující člen rodu, to výjimečná osobnost,” tvrdí autor. Dokladem jeho znalostí je i podloženými informacemi nabitá kniha.

Kniha je rozdělena do tří částí. První se věnuje odchodu Charvátů z Balkánu, druhá popisuje starší dějiny Poštorné, Charvátské Nové Vsi, jejich farností a kostela Navštívení Panny Marie. Třetí část jsou obrazové a textové přílohy.

V 16. století došlo vlivem postupujícího tlaku Turků na Balkáně k migraci křesťanského obyvatelstva směrem do střední Evropy. Zejména Charváti přicházející ze Slavonie a Vojvodiny se usazovali ve Štýrsku a pak v Dolním Rakousku až po řeku Dyji, ale i na jižní Moravě. Náboženská tolerance šlechtického rodu Lichtenštejnů umožnila prchajícím Charvátům usadit se i na Valticku, kde během předchozího období zaniklo v důsledku válek a epidemií několik obcí. Lichtenštejnové takto použili Charváty k dosídlování málo obydlených vesnic a k zakládání nových. Charváti byli dobří zemědělci, sadaři a vinaři, chovatelé včel a ryb. V roce 1533 takto obnovili Poštornou a založili dnešní Charvátskou Novou Ves. V roce 1570 založili dnešní Hlohovec, novou vesnici postavili poblíž starší zaniklé, ale blíže k již budovaným lednickým rybníkům.

V další části knihy autor dokládá na základě pramenů počty a národnostní složení obyvatel v obcích na Valticku. Nejdéle se charvátský jazyk a lidové zvyky udržely v Hlohovci. V Charvátské Nové Vsi a Poštorné asimilační proces v 19. století jejich mateřský jazyk vytlačil.

Kniha nevynechává ani významnou památku této oblasti spojenou se životem obyvatel hlavně v minulosti – kostel Navštívení Panny Marie v Poštorné z let 1895 až 1898. Téměř sedesát metrů vysoká stavba má netypický půdorys oktagonu, postavena je z glazovaných cihel podle plánu Karla Weinbrenera.

Bohatý obrazový materiál vhodně doplňuje informace v knize obsažené. Historická publikace je určená širší veřejnosti. „Je napsaná populárně-odbornějším slohem, aby nebyla příliš zatížená suchým historickým stylem,” ubezpečuje čtenáře Geršic.

Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“
(Foto: Ing. Jiří Filip)

NA POČÁTKU BYLO SLOVO ...

JIŘINA ŠTOURAČOVÁ

V jarních měsících (14. března – 4. května) roku 2014 si zájemci o poznání bohatství ruské tvorby ikon mohli ve Strahovském klášteře prohlédnout půvabnou výstavu ikon, která připomínala 1145. výročí od úmrtí jednoho ze staroslovanských věrozvěstů sv. Cyrila v Římě. Výstava koncipovaná Muzeem ruské ikony v Moskvě byla do Prahy přinesena díky spolupráci bratří Královské kanonie premonstrátů na Strahově v Praze s Ministerstvem zahraničních věcí České republiky a Muzeem ruské ikony.

Tvůrci považují svoji výstavu svým způsobem za výjimečnou, protože poprvé zařazuje připomínku věrozvěstů do uměleckého kontextu tvorby ikon, ale zároveň zdůrazňuje jejich přínos pro písemnictví ve slovanské kultuře.

Hlavním tématem výstavy se stalo *Slovo*. *Slovo - Logos*, které stálo na počátku všeho jsoucna a které má ve východním křesťanství ten nejušlechtlejší duchovní význam. Evangelium vyjádřené *Slovo*, jako počátek bytí se i prostřednictvím výtvarného umění stává vyjádřením Božské reality a přítomnosti ve světě. *Slovo*, které doprovází obraz ikony, nebo spíše naopak obraz doprovázející slovo nauky, se stává „učebnicí náboženství, prostředkem poznání Boha, ale klade také základy písemnictví a kultury vůbec. „To, co slovo vypravěče nabízí sluchu, to mlčenlivé malířství ukazuje prostřednictvím zobrazení“, říká sv. Bazil Veliký. Papež Řehoř I. Veliký výtvarné umění dokonce nazývá „Biblií analfabetů“. Vzhledem k tomu, že ikonopisectví patřilo do oblasti teologie a ne do umělecké tvorby, promýšlet jeho obsah bylo úkolem teologů. To předurčilo textologickou identitu ikony a Božího *Slova*. Nápis jsou neoddelitelnou součástí každého ikonografického díla, jsou organicky spjaty se systémem zobrazování a jeho podstatou.

Texty na ikoně, stejně jako ikona sama, se „četly“ podobně jako slova napsaná v knize a často nabývaly složitý a vícevrstvý významový kontext. Paleografie nápisů, stejně jako lexikální zvláštnosti pak odráží dobu vzniku ikony. K nejčastěji přinášným tématům ikon například patří Starozákonní praotcové a proroci jako zvěstovatelé Nového zákona nesoucí svitek s úvodem jejich nejdůležitějších textů. Vyobrazení knihy na ikoně tradičně představuje všemohoucího Spasitele. Ježíš Kristus vyobrazený na vysokém stolci jako soudce často ukazuje na část textu v otevřené knize, kterou

drží v rukách a tím také potvrzuje naučnou roli ikony. Důležité místo zaujímají i vyobrazení postav čtyř evangelistů.

Výstava dokládá také, jak velký význam přisuzují východní Slované samotné misii soluňských bratří. Návštěvníkovi přibližuje historický průřez zájmu o cyrilometodějskou tradici od samotného působení věrozvěstů až po novou epochu zájmu a oživení cyrilometodějské tradice v 19. století. Národně osvobozovací hnutí slovanských národů v Bulharsku a Rusku a úsilí o vymanění se z útisku Osmanů oživuje zájem o staroslovanskou misii. Prvotní vyobrazení kladou oběma věrozvěstům na hlavy mitry, později dochází k odlišení biskupa a mnicha, téměř vždy ale s knihou či svítkem evangelia a křížem.

Ruská knižní tradice je od 11. až pod 19. století bohatá.

Na závěr výstava věnuje pozornost i technickým nástrojům a prostředkům, které ikonopisci nezbytně ke své práci používali. Ukazuje v jaké skromnosti a pokoře vznikala tato díla oslavující Boha, jako dárce života.

Výstava návštěvníka obohatila nejen o zážitky z krásných uměleckých a teologických děl, ale dala také nahlédnout na širší přínos a význam staroslovanské misie v oblasti Ruska.

PRVNÍ REPUBLIKA

BRIGITTE SCHWARZ

Seriál České televize, 1. série o 22 dílech

Scénář: Jan Gardner

Režie: Biser Arichtěv a Johanna Steiner-Antošová

Produkce: Filip Bobiš, Petr Šyzling

Rodinná sága z prvních let První republiky je dílem v naší tvorbě ne zcela obvyklým. Celé dílo má mnoho rovin, z nichž každá by si zasloužila vlastní pohled a hodnocení. Všimněme si jen několika oblastí, které tvoří celé dílo.

Seriál se odehrává na pozadí posledních dní 1. světové války a počátečních dní a měsíců nově vzniklé Československé republiky s kratičkým ohlédnutím do roku 1910, kdy probíhaly zasnuby dvou hlavních aktérů příběhu Kláry a Jaroslava, kdy rodiče nevěsty plánovali útěk za moře, ale stali se obětí vraždy. Historické okolnosti jsou načrtnuty pouze v hrubých rysech, naznačená krutost války, zbytečné utrpení vojáků, konec války a konec Habsburského soustátí, vítání nové republiky. Vyhazováním obrazů císaře pána a habsburské orlice loučení se se starým státem a vítání nového. Příběh vyjadřuje i ekonomické soužití se starým státním systémem, na druhé straně hledání uplatnění a nalezení odbytu ve státě novém. To vše demonstrováno na starší rodině Valentů, která byla pevně spjata s monarchií, zatímco mladší, nové pořádky vyhlížející, rodina cukrovarníka Škvora již aktivně navazuje smluvní obchod s novou státní reprezentací.

Zřejmě nejdůležitějším dějovým příběhem jsou vztahy lásky, manželství hlavních aktérů rodiny Valentovy – Jaroslav, Vladimír a Fredy i jejich rodičů; rodiny Léblůvých – Klára a Kryštof a rodiny Škvorovy – Magdalena i její rodiče. Lidské příběhy i v běžném životě mnohdy „píší romány“, takže mnohé zvraty v konání jednotlivých aktérů nepůsobí nikterak nepřírodně a jsou v konkrétních situacích někdy více, jindy sice méně pochopitelné. Tak jak tomu skutečně mnohdy bývá i v běžném životě. I tím je seriál přijatelný a pozitivně vnímaný – nekreslí ani idealistický obraz, ani ad absurdum konstruované vztahy.

Další rovinou seriálu je rozplétání zápletky dvojnásobné vraždy manželů Léblůvých v noci po zasnubách jejich starší dcery Kláry. Téměř v každém dílu je učiněn krok, či krůček, který směřuje ke konečnému rozuzlení – tedy nalezení skutečného vraha. Zde jsou jednotlivé krůčky divákovi skutečně dávkovány po kapkách, je stále udržován v napětí, klade si otázku, proč konkrétní z aktérů neřekne v dané chvíli zúčastněným a zainteresovaným o slůvko víc, nerozpřede debatu, která by mohla situaci snáze a rychleji vyjasnit a učinit pochopitelnou. Toto dávkování považuji za jeden z velmi dobrých znaků scénáře, který diváka nutí přemýšlet, lámat si hlavu, klást si otázky, na které se v příštím díle stejně jen částečně odpoví, nebo se věc zatemní ještě více.

V seriálu bychom si mohli všimnout i dalších rovin a prostředí, jejichž proměny bychom mohli v daném historickém vývoji pozadí seriálu sledovat – ať je to život sedláka, hospodáře v Břežanech, který se vyhospodařený kapitál snaží investovat do

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
Královská kanonie premonstrátů na Strahově v Praze
Muzeum ruské ikony v Moskvě

si dovoluji co nejrůzněji Vás pozvat na
vernisáž výstavy ruských ikon „Na počátku bylo Slovo...“
Vernisáž se uskuteční dne 13. března 2014 v 16,00 hodin
ve Filozofickém sále Strahovské knihovny.

Záštitu nad výstavou převzali:

J. Em. Dominik kardinál Duka,
arcibiskup pražský a primas český

J. Exc. Lubomír Zaorálek,
ministr zahraničních věcí České republiky

R.S.V.P.: Gejza Šidlovský, email: gejza@strahovskyclaister.cz
Strahovský klášter, Strahovské nádvoří 1, 118 00 Praha 1

**Na počátku
bylo Slovo...**
13.3. – 4.5. 2014

průmyslové výroby, a tak se podílet na modernizaci státu i lepším materiálním zabezpečení rodiny. Tedy to tradiční selské prostředí, kde platí hospodářovo dané slovo a podání ruky pevněji než v měšťáckém prostředí paragrafy umně sestavená a zkroucená smlouva, která nechává otevřené dveře pro jiný výklad a vzetí daného slova zpět.

Velmi nezvyklou rovinou, kterou jsme ve filmech a seriálech posledních skoro 100 let neměli možnost vídat, jako by vůbec neexistovala, je rovina náboženského života. To, že jednotliví aktéři děje patří do určité farnosti, zde se odehrává jejich řeckně duchovní život i náboženské obyčejy – návštěva nedělní mše svaté, svatá zpověď, příprava na svatbu, katolický pohřeb a další. Do hry zde vstupuje živý farář, jako plnohodnotný člen společnosti, ne jako nějaká karikaturní či zločinecká protistátní postavička, jak nám ji servírovala tvorba posledních bezmála 100 let. I v této oblasti si zaslouží tvůrci seriálu ocenění, že se dokázali oprostít od starých stereotypů a odvážně včlenili do příběhu to, co je pro sice menší část naší české populace běžně k životu patřící, ale pro jinou část populace se může jevit jako „hudba a obrazy z Marsu“.

Nahlížíme-li na zdánlivě podivné setkání malé Elišky se světem mrtvých, může to pro některé diváky působit jako pošetilá konstrukce. Pro ty, kdo věří v to, že život smrtí nekončí, není na příbězích a zážitcích Elišky zas tak mnoho podivného. Vztah a „komunikace“ se zemřelými předky není jen záležitostí okultistických sedánek a i v této otázce vedou tvůrci seriálu diváka k přemýšlení.

Zajímavou oblastí, kterou seriál také otevírá je napětí mezi jednotlivými společenskými skupinami, které se v dalším vývoji státu, zřejmě i seriálu, má stát výbušným prachem společenského života. Nahlížíme zde do bohatých rodin zemědělských podnikatelů a průmyslníků, kteří žijí ve značném standartu, jsou zaměstnavateli, stávají se terčem kritiky, že nedostatečně platí za práci svých zaměstnanců. Na druhé straně vidíme i vážnost, které mezi svými zaměstnanci požívají. „Hospodář řekl, proto mu věřím, vždy splnil dané slovo.“ Vidíme i dělnické prostředí, kde nacházejí živnou půdu komunistické, třídněnenávislné myšlenky štváčů. I zde divák vidí, jak se některé postavy příběhu staví k této propagandě kladně, jiní odmítavě. Prostřednictvím seriálu můžeme sledovat rodiny, na jejichž životě se podílejí i další lidé ve služebných profesích – od právníka, přes hospodářského správce a správkyni, ke kuchařce a služebné. Vidíme tak život běžné střední třídy, kterou v naší době po dvou prožitých totalitách obtížně znovu vytváříme.

Zajímavé je i nahlédnutí do práce policie a četnictva v První republice, vidíme i určité hodnoty, které toho prostředí vyznává a hájí, ale i zde se nachází nepoctiví, kteří své postavení výrazně zneužívají (Makovička ve vězeňské službě).

Budeme-li chtít na celém seriálu najít chyby a nedostatky, jistě je najdeme. Já bych ale chtěla čtenáře i diváky vyzvat, aby hledali na seriálu pozitiva, která celý seriál nepochybně přináší. Já sama jako velmi velká pozitiva vnímám připomenutí našich národních dějinných událostí, nahlédnutí do kulturního prostředí první republiky od jednotlivých druhů zábavy k módě. Reálný pohled na různé lidské typy např. věrný manžel naplňující manželský slib – zůstanu s tebou v dobrém i zlém až do konce života, proti lehkovážnému přístupu k manželství a manželskému slibu. Důsledná a poctivá práce policisty a hledání pravdy a spravedlnosti proti kličkování právníka a snaha manipulovat pravdu. Důležitým pozitivem je i pohled na rodinnou soudržnost, důležitost společného stolování, přijetí služebných profesí do rodiny a naopak

loajalita těchto „zaměstnaných členů rodiny“. A takto bychom mohli pokračovat dál a dál. Celý seriál na mě působil velmi pozitivním dojmem, snažil se pojmenovat dobro a zlo a troufnu si říci, že k cíli tvůrců mimo jiné patřilo ukázat na význam pravidel soužití, které byly pro naše předky na přelomu století zcela běžné a které v naší „dlouhodobě glajchšaltované a vulgarizované“ společnosti poněkud vymizely a to ke škodě nás všech.

Proto jsem přesvědčena o tom, že je tvůrcům i hercům, kteří jeden vedle druhého odvedli velmi dobré a přesvědčivé výkony, třeba poděkovat a vyzvat je, aby v pokračování seriálu vysoko nasazenou laťku udrželi.

Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“:
Busta Františka kardinála z Ditrichštejna, Nikos Armutidis, 2006 (Foto: Ing. Jiří Filip)

MSKA OLOMOUC V JARNÍM SEMESTRU 2014

ROMAN ZAORAL

Olomoucká pobočka Moravsko-slezské křesťanské akademie připravila na jarní semestr 2014 čtyři přednášky a exkurzi do Rakouska. Největší ohlas měla přednáška profesora Jana Sokola z Fakulty humanitních studií UK na aktuální téma *Co jsou peníze a co s námi dělají*. Sokol dovedl přiblížit složitou problematiku srozumitelnou formou, na což téměř stovka posluchačů reagovala četnými dotazy.

Jinou zajímavou akcí byla přednáška manželů Hadravových. Astrofyzik Petr Hadrava z Astronomického ústavu Akademie věd České republiky a klasická filoložka Alena Hadravová z pražského Kabinetu dějin vědy patří dnes mezi přední odborníky v oboru dějin astronomie. Ve své přednášce přiblížili unikátní nebeský glóbus ze 13. století, někdy též nepřesně nazývaný přemyslovský, který je pravděpodobně nejstarším astronomickým přístrojem vytvořeným ve středověku. České veřejnosti byl poprvé představen v roce 2010 na pražské výstavě Královský sňatek – Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský 1310. Předpokládá se, že patřil do astronomické sbírky posledních Přemyslovců, Přemysla Otakara II. a jeho syna Václava II., a roku 1420 jej císař Zikmund vyvezl do Německa. Dnes je uložen v klášteře Bernkastel-Kues. Svůj původ má nejspíš ve Středomoří, na sicilském dvoře císaře Fridricha II., a navazuje přímo na řecké tradice udržované v jižní Itálii a na Sicílii. Pro případné zájemce stojí za to zmínit, že v loňském roce publikovali manželé Hadravovi o glóbu samostatnou monografii pod názvem *Sphaera octava. Mýty a věda o hvězdách IV. Katalogy hvězd a přemyslovský nebeský glóbus*, kterou vydalo nakladatelství Academia.

Středověku se týkala rovněž poutavá a zároveň humorně laděná přednáška olomouckého archiváře Štěpána Kohouta z olomouckého pracoviště Zemského archivu v Opavě. Na základě své knihy *Kde voní pergamen* (Olomouc 2009) v ní autor seznámil posluchače s bohatými a často velmi pohnutými dějinami rukopisné knihovny olomoucké kapituly a předvedl z jejího fondu nejkrásnější iluminované rukopisy, jichž je v současné době kurátorem.

Přednáška rusisty Michala Řoutila, vydavatele revue *Parrésia* zaměřené na východní křesťanství, umožnila nahlédnout do problematiky objevování staré ruské ikony v 19. a 20. století. Řoutil s velkým nadhledem mluvil o hlavních představitelích moderních ruských dějin umění, mezi nimiž významné místo zaujímal také Nikodim Pavlovič Kondakov, který poslední léta svého života působil v Praze díky podpoře T. G. Masaryka. Zajímavé bylo rovněž sledovat, jak se dodnes „píší“ ikony.

Na závěr semestru uspořádala pobočka tradiční exkurzi, již se zúčastnili zájemci nejen z Olomouce, ale také z Prostějova. Dopoledne bylo věnováno nejdůležitějším památkám Vídeňského Nového Města, k nimž patří katedrála, objekt dnešní Vojenské akademie a bývalý dominikánský, dnes cisterciácký klášter. Prohlídku doprovodili výkladem Pavol Černý, historik umění z olomoucké univerzity, a Roman Zaoral, předseda pobočky. Zvlášť silným zážitkem byla odpolední prohlídka jednoho z nejvýznamnějších středoevropských benediktinských klášterů v Heiligenkreuzu. Vydařená exkurze vyvolala zájem uspořádat v příštím roce exkurzi vícedenní, která by umožnila navštívit vzdálenější místa.

Jednotlivé akce pobočky, pořádané ve spolupráci s Arcidiecézním muzeem v Olomouci, byly finančně kryty z malého grantu Statutárního města Olomouc a z dobrovolného vstupného. Pokračovala rovněž tradičně dobrá spolupráce s médii, zejména s Českým rozhlasem Olomouc, Rádiem Proglas a Žurnálem Univerzity Palackého.

Regionální pobočky Olomoucké arcidiecéze v jarním semestru 2014

Pobočka Prostějov

KAREL KOTYZA

Naše regionální pobočka MSKA si našla za léta svého působení věrné posluchače. Místnost na CM gymnáziu, kde se přednášky konají, bývá vždy plná. Nelze se ani divit, protože náš přednáškový program je pestrý a uspokojí každého.

V jarním semestru jsme přivítali účastníka národní poutě do Svaté země, plukovníka Václava Adama, který svoji přednášku doplnil zdařilou dokumentací. Profesor Pavel Ambros hovořil před pozvanými posluchači o činnosti a životě křesťanů v přednášce plné moudrých myšlenek. Také další univerzitní učitel docent Petr Chalupa, který hovořil o biblické archeologii, nám přinesl řadu užitečných informací.

Závěr jarního semestru patřil místní lektorce PhDr. Haně Bartkové. Svým objevným pohledem přispěla do diskuze, kde a jak v Prostějově postavit památník 1500 občanům zavražděných nacisty během druhé světové války v koncentračních táborech, jen proto, že byli židovského původu. Tuto diskuzi vyvolala ve městě Prostějově naše regionální pobočka. Naši činnost úspěšně podporuje Město Prostějov a Cyrilometodějské gymnázium v Prostějově.

Pobočka Žarošice - Násedlovští navštívili novou kapli v Bukovanech

VLASTA MOKRÁ

Pěkné nedělní odpoledne (6. 4. 2014) prožili účastníci zájezdu z Násedlovic a Žarošic při návštěvě nově vysvěcené kaple, která je zasvěcená bl. Janu Pavlu II. v Bukovanech. Jako první nás přivítal bukovanský rodák a iniciátor této stavby Ing. Josef Kouřil a seznámil přítomné s historií stavby. Poté jsme pozorně poslouchali přednášku předsedy Moravsko – slezské křesťanské akademie Otce Pavla Kopečka na téma nové trendy při stavbách sakrálních staveb. V závěru jsme se zúčastnili krátké pobožnosti a postního zamyšlení. Pěknou tečkou byla návštěva muzea v bukovanském mlýnu s obcerstvením.

FEECA OSLAVILA 50. VÝROČÍ SVÉHO PŮSOBNÍ

JIŘINA ŠTOURAČOVÁ

Evropská federace katolického vzdělávání dospělých (FEECA) oslavila 50 let od svého založení v roce 1963. Oslavu jubilea zařadilo předsednictvo do programu podzimního zasedání předsednictva, které bylo naplánováno na dny 16.–17. října 2013 do Bruselu.

Sama slavnost jubilea měla dvě části. Zahájena byla slavnostní mší svatou na poděkování za uplynulých 50 let v kapli Sekretariátu Komise evropských biskupských konferencí (COMECE) ve středu 16. 10. Sekretariát sídlí nedaleko od budov Evropského parlamentu na ulici Square de Meeus 19. Mši svatou celebrou otec Patrick Daly, generální sekretář COMECE. Ačkoliv jsme očekávali, že bude sloužena anglicky, otec Daly, pocházející z Irska, nás mile překvapil, protože mši svatou složil v hlavním jazyce naší Federace, tedy německy. Do učení němčiny se pustil s vervou, jak prohlásil, protože chce znát a používat jazyk „svého předsedy“ – tedy předsedy COMECE kardinála Reinharda Marxe, arcibiskupa diecéze München-Freising. Následovalo slavnostní setkání reprezentantů FEECA se zástupci partnerských organizací, které také pracují v oblasti celoživotního vzdělávání dospělých. Při setkání vystoupili Patrick Daly, prezident FEECA Dr. Alois Becker. Za svou práci ve FEECA se ohlédl také dřívější presidenti FEECA Prof. Mag. Karl Kalcsics (1990-1994) a Dr. Erika Schuster (2002–2010). Blahopřát FEECA přišli zástupci Evangelické evropské federace pro vzdělávání dospělých, stejně jako zástupci Maďarska, Rumunska, kteří pro oblast vzdělávání pracují v Bruselu. Blahopřál i Dr. Michael Kuhn, zástupce Rakouské biskupské konference při COMECE.

Slavnost pokračovala ve čtvrtek 17. října v prostorách Evropského parlamentu. Zde FEECA ve spolupráci s Výborem pro kulturu a vzdělávání Evropského parlamentu připravila parlamentní snídani, na kterou pozvala poslance z jednotlivých členských zemí FEECA. Za Českou republiku byli pozváni europoslanci MUDr. Zuzana Roithová, Ivo Strejček, Evžen Tošenovský a Martin Kastler. Za Slovenskou republiku Anna Záborská a Miroslav Mikolášik. Výbor pro kulturu a vzdělávání representovala jeho předsedkyně paní Doris Pack (Německo) a Heinz K. Becker (Rakousko).

Doris Pack se ve svém vystoupení ohlédla za 25 lety působení v Evropském parlamentu, připomněla, jak těžce se probojovávaly jednotlivé programy celoživotního vzdělávání (SOKRATES, COMENIUS, ERASMUS a GRUNDTVIG), které jsou již pro dnešního Evropana běžným pojmem. Potřebu a vlastní programy vzdělávání dospělých znala donedávna pouze německy mluvící oblast Evropy a poslanci těchto zemí přenesli model vzdělávání dospělých právě formou těchto programů na celoevropskou úroveň. V poslední době bylo třeba připravit formu dalšího vzdělávání pro rozpočtové období 2014-2020 a zajistit finanční prostředky. Výsledkem je nový program Erasmus +. Doris Pack účastníky snídane krátce seznámila s probojováním zásad na příští období. Heinz K. Becker v krátkosti nastínil své zkušenosti z Rakouska a potřebu vzdělávacích programů také pro generaci seniorů. Setkání bylo velmi příjemné a vyměřený čas velmi rychle uběhl.

Vlastní pravidelné jednání předsednictva FEECA mělo běžný průběh, tedy zprávy o činnosti předsedy, generální tajemnice a všech jednotlivých členů za uplynulý půlrok. Současně předsednictvo projednávalo zprávu o hospodaření za rok 2012 a přijalo zprávu revizní komise, která vyslovila výboru schválení hospodaření za rok 2012. Nově za člena FEECA byla přijata Litva, zastoupená Kolpingovou Universitou v Kau-nasu. Počet členů naší Federace opět vzrůstá a obohacuje se o zkušenosti z dalších zemí.

Vzdělávání rodin v Evropě na pozadí proměnlivého obrazu rodiny

JIŘINA ŠTOURAČOVÁ

Ve dnech 7. – 8. dubna 2014 probíhalo jarní zasedání Evropské federace katolického vzdělávání dospělých u francouzského člena Federace ve Strasbourgu. Součástí společného jednání bylo kromě řešení vlastní problematiky Federace téma vzdělávání rodin.

Tematické jednání bylo uvedeno přednáškou francouzského filosofa a pedagoga Yanna Martina, který nastínil to, co tvoří základ rodiny v sociologickém smyslu. Referent si dále všiml vzájemného vztahu a ovlivňování rodičů ve směru k dětem – včetně promítání svých vizí a ideálů do vzdělání a kariéry dítěte. Stranou neponechal ani ovlivňování rodičů i prarodičů dětmi a vnoučaty, která tlumočí starší generaci „výdobytky nové doby“. Tato vzájemná výměna a komunikace, pokud probíhá v ovzduší lásky a porozumění, posouvá rodiny i společnost v přátelské atmosféře vpřed.

Na úvodní přednášku pak navázala série pohledů na rodinu, na vztahy státu i nestátních organizací na utváření rodiny, její podporu či naopak její nepodporování v jednotlivých státech ve FEECE zastoupených členských zemí.

Spolu s kolegou jsme podle předem zadané osnovy připravili přehled základních údajů o rodině v naší zemi. Citovali jsme z *Národní koncepce rodinné politiky* schválené usnesením vlády ČR č. 1305 z 12. 10. 2005. Všimli jsme si počtu uzavíraných sňatků u nás – 58 500 sňatků, rozvodů – 48,7% z uzavřených manželství, průměrného sňatkového věku mužů – 31 let, u žen 28,4 let, porodnosti – 1,41 dítěte na ženu, počtu narozených dětí mimo manželství – 34,1% dětí (citováno pro rok 2007). Počet sňatků poklesl v roce 2011 na 45 137 svateb, což je nejnižší číslo od roku 1918. Vedle těchto statistických údajů jsme měli tu čest představit mnohé aktivity Národního centra pro rodinu, jednotlivých moravských diecézních center pro rodinu i Asociace center pro rodinu.

Součástí odborné konference byly i presentace praktické práce s rodinami v Rakousku – představila Mag. Wilma Loitz a v Rumusku – představila Boglarka Peter. Součástí jednání byly i workshopy na téma: *Vzdělávání rodin v prostředí proměňujícího se obrazu rodiny*. Aktuálnost tématu vedla všechny účastníky k živé diskusi.

V rámci setkání proběhlo i jarní zasedání Presidia FEECA, jehož součástí bylo sdě-

lení novinek ze života jednotlivých členských organizací. Přijali jsme i zprávu o tom, že spolupracovnice v Evropské kanceláři v Bruselu Kristine Gerlach kancelář opouští a místo bude k 1. červenci obsazeno novou pracovnící. Bylo také dohodnuto téma pro další odbornou konferenci v rámci jarního zasedání FEECA, na níž se sejdeme v dubnu 2015 v Kölnu, tematicky se zaměříme na práci médií a budeme si klást otázku: jaký obraz společnosti dnes média přináší a budeme přemýšlet o poslání médií v oblasti vzdělávání.

Při odděleném jednání členských organizací bylo konstatováno, že bude končit první funkční období současného presidenta FEECA Dr. Aloise Beckera a dalších orgánů. Proběhla i rámcová příprava příštího členského zasedání, na němž nové volby proběhnou.

Nedílnou součástí setkání bylo i bližší poznání města, jeho historických i kulturních památek. Nejkrásnější dojmy v účastnících zanechala návštěva dómu ve Strasbourgu a v blízkosti města Hora sv. Otýlie (Odilienberg) s věhlasným klášterem vystavěným právě z podnětu sv. Otýlie, přímluvkyně za uzdravení očních nemocí.

Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“:
Relikviář sv. Aloise Gonzagy, 18. století. (Foto: Ing. Jirí Filip)

ZPRÁVY ZE SVĚTA

Zprávy jsou převzaty z katolických tiskových agentur
Kathpress – Rakousko (KAP) a KIPA (Švýcarsko).
Výběr provedla a přeložila Jiřina Štouračová

KATOLICKÁ CÍRKEV

Salzburg-Vatikán, 23. 6. 2014 (KAP) Nový salzburský arcibiskup dostává v Římě palium

Salzburský arcibiskup Franz Lackner (57) obdrží 29. června o slavnosti apoštolů Petra a Pavla z rukou papeže v Římě jako symbol své služby a důstojnosti metropolitě palium. Palium je bílá štola z ovčí vlny ozdobená 6 černými vetkanými křížky, kterou arcibiskupové dostávají od papeže a nosí při nejrůznějších liturgických slavnostech. Slavnost předání palia se koná každoročně o slavnosti apoštolů Petra a Pavla a jsou k ní pozváni arcibiskupové jmenovaní během roku od poslední slavnosti.

Arcibiskup Lackner nastoupil svoji službu metropolitě Salzburské církevní provincie v lednu 2014. K salzburské církevní provincii kromě arcibiskupství Salzburg patří diecéze Gurk-Klagenfurt, Graz-Seckau, Innsbruck a Feldkirch.

Franz Lackner bude při slavnostní mši svaté vynikat mezi ostatními arcibiskupy metropolitě z celého světa svým oblečením. Jako salzburský arcibiskup je totiž nositelem titulu papežský legát (Legatus natus) a smí se jako Primas Germaniae při oficiálních slavnostech oblékat do purpuru legátů, do purpuru, který jinak oblékají pouze kardinálové.

Arcibiskupa do Říma doprovodí skupina poutníků z diecéze a biskupský vikář prelát Hans Reissmeier. Součástí pouti bude v sobotu večer v kostele Santa Maria dell'Anima i přednáška tyrolského fran-

tiškána a církevního právníka P. Nikolause Schöfa na téma *Primas Italie a primas Germanie – spojení prostřednictvím palia*. Ve stejném kostele bude v pondělí večer sloužit salzburský arcibiskup s poutníky slavnou mši svatou, kterou ukončí společnou pouť diecéze do Říma.

Palium je symbolem pastýřského úřadu. Název pochází z latinského pojmenování pláště. V římské době mělo palium více podobu pláště. Ve středověku se tak pojmenovával také královský korunovační plášť. V katolické církvi je palium část liturgického oblečení papeže a arcibiskupů. Od 12. století je to pás látky z ovčí vlny s šesti vetkanými černými křížky oblékaný na ornát. Palia tkají řeholnice v klášteře sv. Anežky v Římě z ovčí vlny žehnané 21. ledna o svátku svaté Anežky Římské, panny a mučnice. Uchovávají se ve speciální nádobě ve výklenku u hrobu sv. Petra.

Vatikán-Kijev, 24. 6. 2014 (KAP)

Oslavy 25. výročí obnovení řeckokatolické církve a diecéze Mukačevo

Ukrajinská řecko-katolická diecéze Mukačevo-Užhorod oslaví v neděli o svátku svatých Petra a Pavla 25. výročí obnovení diecéze, která v době komunistické totality nemohla existovat. Papež František ke slavnosti vyslal jako legáta emeritního prefekta misijní kongregace kardinála Jozefa Tomka. Počátky diecéze, která sousedí s Maďarskem, Rumunskem a Slovenskem, sahají k „Užhorodské unii“ roku 1646. Oblast má 1,25 miliónů obyvatel a po staletí patřila k uherskému království. Ještě v roce 1890 byly všechny

obce v této oblasti řecko-katolické. V následujících letech ale docházelo, jako vyjádření protestu proti maďarizaci, k přestupům k ortodoxní církvi. V roce 1918 připadla Zakarpatská Ukrajina k Československu, 1938 opět k Maďarsku a 1945 k Sovětskému svazu. Od roku 1947 docházelo k systematické likvidaci ukrajinských katolických farností, podobně jako ve Lvově. V roce 1949 byla věřícím odňata katedrála i biskupská residence. Kněží byli pod hrozbou zatýkání nuceni začlenit se do ortodoxní církve. Větší část kléru se tomuto násilí bránila, byli zatýkáni, odsouzeni k vysokým trestům. Když pak byli propuštěni, nesměli vykonávat kněžské povolání. Mnohé kostely byly převedeny ortodoxní církvi moskevského patriarchátu.

V roce 1988 se 43 kněží, kteří přežili útrapy komunistického útlaku, obrátilo na tehdejšího generálního sekretáře komunistické strany Michaila Gorbatschova s peticí. V ní žádali svým jménem i jménem statisíců věřících dovolení veřejného působení církve a náboženskou svobodu. Poukazovali také na paradox, že v sousedních socialistických zemích – Maďarsku a Československu – může řeckokatolická církev svobodně působit. 1989 vydal Gorbatschov náboženský dekret, kterým svobodné působení církve obnovil. Dnes se k řecko-katolické církvi hlásí bezmála 500 000 věřících a duchovní správu vykonává asi 160 řecko-katolických kněží.

Vatikán, 26. 6. 2014 (KAP)

Instrumentum laboris pro biskupský synod o rodině

Překvapivě vyhlásil papež František 8. října 2013 svolání mimořádné biskupské synody. Podklad pro jednání synody tzv. Instrumentum laboris bylo ve Vatikánu představeno ve čtvrtek dopoled-

ne. V rámci tiskové konference více jak 80stránkový dokument představili kardinálové Lorenzo Baldisseri (kurie), Andre Vingt Trois (Paříž) a Peter Erdő (Budapešť). O prezentaci byl velký zájem, přišly stovky účastníků.

Instrumentum laboris má sloužit katolickým biskupům celého světa jako přípravný text pro synodální shromáždění na téma *Manželství-rodina-manželská praxe*, která se uskuteční v říjnu v Římě. V textu je shromážděno a popsáno množství různých situací, podnětů, kritických bodů ze všech kontinentů, jak vyvstávají v běžném životě i v prožívání praktické víry.

Na synodě se ve dnech 5. – 19. října sejde více jak 300 reprezentantů místních církví, aby jednali o „Pastoračních výzvách rodin v rámci evangelizace“.

Počátkem října 2013 projednával papež s poradním kolegiem kardinálů (K8) – mezi nimi je například latinsko americký kardinál Oscar Rodríguez Maradiaga a německý kardinál Reinhard Marx – zhodnocení a strukturování synody, aby se silněji projevila kolegalita reprezentantů církve.

Vatikán, 1. 7. 2014 (KAP)

Ve Vatikánu po páté jedná poradní kardinálské kolegium – K8

Ve Vatikánu se k pátému kolu jednání schází poradní kardinálské kolegium (K 8) s papežem, aby do pátku jednali o nové strukturu a novém rozdělení úkolů v římské kurii. V nejbližších dnech budou na pořadu jednání úkoly papežských rad tzv. malých ministerstev. Grémium jedná za zavřenými dveřmi. Při předchozích kolech jednání se projednával způsob práce světové biskupské synody. Dále se kardinálové zabývali otázkami vatikánských finančních a hospodářských institucí, byla zřízena nová hospodářská

rada a Hospodářský sekretariát. Kromě toho již také K 8 projednávala práci a poslání kongregací tzv. velkých ministerstev. Úkolem grémia kardinálů je připravit papeži nové zpracování kuriální konstituce *Pastor bonus* z roku 1988. Grémium má pouze poradní hlas, konečné rozhodnutí přísluší papeži.

Berlín, 1. 7. 2014 (KAP)

Kardinál Reinhard Marx: Hledíme na naši společnost diferencovaně

Předseda německé biskupské konference kardinál Marx varoval před náchylností k moralizování. „Rozčiluje mě, že různé situace, které v naší zemi prožíváme, jsou líčeny jako morální úpadek!“, řekl kardinál v rozhovoru pro deník „Aachener Zeitung“. Marx se přimlouvá, abychom věci posuzovali diferencovaně: něco je horší, něco ale naopak lepší.

Upřednostňuje svobodnou společnost, ne ale takovou, ve které je každému vše předepisováno. „Jde o zodpovědnou svobodu.“ Je dobře, když se lidé mohou sami rozhodovat o náboženství, povolání, životním partnerovi, manželství, rodině.

Ke svolané synodě uvedl: „Jsou ti, kteří nechtějí měnit téměř nic a ti, kteří chtějí dělat všechno jinak. Bude to široká diskuse. Papež František má ale naději, že postoupíme dopředu a má také úkol držet vše pohromadě. Musíme usilovat o jednomyslnost, i když nebudeme všichni stejného názoru.“

Dále se kardinál ostře vymezil proti uzavření evropského trhu. „Nemůžeme sice řešit všechny problémy světa, ale kdo k nám přijde, musí se s ním zacházet s lidskou důstojností. Nemůžeme na hranicích zavést režim, který násilím lidi zahání. To je pro moderní a křesťansky formovanou společnost zcela nepřijatelné.“ Marx označil Evropu jako „fascinující“ a „jedinečný experiment“ světových dějin. Sešly se ná-

rody mluvící 25 jazyky, aby společně vytvářely nové společenství vlastního druhu. „Evropa měla proto ve společných dějinách velké šance, protože byla otevřeným kontinentem, otevřeným pro přistěhovalce, otevřeným pro nové ideje a zvědavým na druhé lidi“, říká Marx.

CÍRKEV A POLITIKA

Mexiko, 20. 6. 2014 (KAP)

Volební doporučení i při bohoslužbách

I při bohoslužbách je možné poskytnout věřícím orientaci pro hlasování. V Mexiku budou smět v budoucnu kněží dávat obecná volební doporučení. Podle domácích médií přijala poslanecká sněmovna změnu volebního zákona. Ta umožňuje kněžím při bohoslužbách poskytnout přítomným věřícím „orientaci“. Konkrétní doporučení pro volbu, nebo nezvolení konkrétního kandidáta, nebo strany jsou ale zakázány. Těm kdo se proviní hrozí peněžité tresty.

V Mexiku jsou stát a církev striktně odděleny.

Madrid-Vatikán, 21. 6. 2014 (KAP)

Nový španělský král Filipe VI. s manželkou Letizií míří na první zahraniční cestu do Vatikánu

Nově designovaný španělský král Filipe VI. se svojí manželkou Letizií zamíří na svoji první zahraniční cestu do Vatikánu (30. 6.). Další zahraniční cesty v červenci zavedou královský manželský pár do Maroka a Portugalska. V září se král Filipe zúčastní generálního shromáždění OSN v New Yorku.

Filipe VI. byl do své funkce uveden ve čtvrtek 19. 6. v Madridě. Skromná korunovační ceremonie se zcela obešla bez jakýchkoliv náboženských symbolů. 46letý král složil svoji přísahu pouze na ústavu

a ne jako jeho otec také na „Boha a svatá Evangelia“. Pozorovatelé se ale domnívají, že Filipe zachová úzké vazby mezi královským domem a církví. Jedna z prvních cest po sňatku v roce 2004 zavedla novomanžele Filipe a Letizii do Říma, ve Vatikánu navštívili papeže Benedikta XVI. a prosili jej o požehnání. Oba se také v minulém roce v Římě účastnili uvedení do funkce nového papeže Františka.

Při 40 minutovém rozhovoru královského páru s papežem se dotkli tématu vztahu státu a církve ve Španělsku a spolupráce obou stran pro dobro země. V rozhovoru se dotkli také mezinárodních politických témat. Obě strany zdůraznily dobré vztahy mezi církví a státem.

Filipe střídá svého otce Juana Carlose, který po 39 letech postoupil trůn synovi. Nový král vyslovil papeži opakovaně pozvání do Španělska na oslavy 500. výročí narození svaté Terezie Avilské, které se připravují na březen 2015. Jako dar papeži přivezl královský pár kopii knihy *Handorakel und Kunst der Weltklugheit* španělského jezuita Balthasara Gracia (1601–1658). Papež se odvděčil reliéfem starého plánu svatopetrského náměstí a výtiskem vlastního papežského listu *Evangelii Gaudium*.

Bonn, 16. 7. 2014 (KAP)

Kardinál Reinhard Marx gratuluje Angele Merkel k 60. narozeninám

Předseda Německé biskupské konference kardinál Marx gratuloval spolkové kancléře Angele Merkel k 60. narozeninám a děkoval jí za „důvěryhodnou spolupráci“. Jménem německé biskupské konference přeje spolkové kanclérce „bohaté Boží požehnání a sílu pro mnohostranné úkoly i pro tak velkou zodpovědnost“. Mnichovský arcibiskup uvedl, že bdělý duch Angely Merkel, její živý zájem a otevřená srdečnost jej od počátku velmi oslovovala.

Katolická církev bude práci kanclérky i spolkové vlády provázet. „Myslím při tom na důležitá témata, která nás budou v následujících měsících zaměstnávat – ať je to evropská hospodářská a finanční politika, otázky migrace, nebo široká oblast ochrany života od počátku po přirozený konec“, uvedl Marx.

1. SVĚTOVÁ VÁLKA

St. Pölten, 24. 6. 2014 (KAP)

Zádušní mše svatá za Franze Ferdinanda Rakouského a Žofii Chotkovou

Ke slavnostnímu rekviem za arcivévodu Franze Ferdinanda Rakouského a hraběnku Žofii Hohenberg-Chotkovou se v jubilejní den 28. 6. u příležitosti stého výročí atentátu na oba manžele v Sarajevu sejdou zástupci místní církve, země Dolní Rakousko i rodiny Habsburků, Hohenbergů i Chotků. Slavnosti se uskuteční na poutním místě Maria Taferl a na zámku Artstetten. Slavnou mši svatou budou společně koncebrovat vídeňský arcibiskup kardinál Christoph Schönborn, biskup diecéze St. Pölten Klaus Küng a emeritní opat kláštera Heiligenkreuz Gregor Henckel-Donnersmarck. Mše svatá bude přenášena do farního kostela v Artstetten. Zámek Artstetten se stal místem posledního odpočinku následníka trůnu a jeho manželky. Po mši svaté bude v Artstetten následovat vzpomínková slavnost doprovázená přehlídkou tradičních vojenských regimentů. Domácí paní Anita Hohenberg, pravnučka Franze Ferdinanda a Žofie prosloví k hostům mírové poselství. Zemský hejtman Erwin Pröll se připojí svým proslovem při kladení věnců do rodinné hrobky. Slavnost bude doprovázet domácí krojovaná kapela. V muzeu arcivévodů Franze Ferdinanda bude po celý den k zhlédnutí speciální sbírka známek

Sarajevo 1914–2014. Spolek rakouských námořníků vystaví 7 svých historických modelů lodí.

Na slavnosti se očekává přítomnost 120 přímých potomků arcivévodů Franze Ferdinanda a hraběnky Žofie Hohenberg-Chotkové, 100 členů Habsburské rodiny, asi 500 zástupců ze 60 tradičních regimentů bývalé c.k. monarchie, očekávají se také zástupci politiky, diplomacie a hospodářství. Je pozváno 700 hostů z domova i zahraničí. Během mše svaté i dalších slavnostních obřadů bude pamatováno na všechny oběti první světové války.

Lublaň, 24. 6. 2014 (KAP)

Biskup Andrej Glavan volá Slovince ke smíření

Předseda slovinské biskupské konference biskup Andrej Glavan při příležitosti slavení slovinského národního svátku vyzval své krajany k míru, smíření a větší společenské soudržnosti. Současné pamětní slavnosti začátku války před 100 lety nám také připomínají následky egoistického jednání jednotlivců nebo celých národů, kteří nejsou ochotni vyjít na cestu usmíření, uvedl biskup Glavan při mši svaté v lublaňské katedrále. Je třeba se poučit ze smutných událostí minulosti, řekl biskup z diecéze Novo Město a momentální apoštolský administrátor arcidiecéze Ljubjana. Národní svátek nám připomíná vyhlášení suverenity Slovinska při zasedání Národního shromáždění Jugoslávie dne 25. června 1991. Děkovné mše svaté se zúčastnili slovinští biskupové, apoštolský nuncius Julius Jannus a státní prezident Borut Pahor.

Ať nám Bůh pomáhá na cestě smíření a probudí v naší zemi ochotu ke vzájemné spolupráci. Je třeba, aby se lidé zasazovali za svobodu a spravedlnost pro všechny, nejen pro privilegovanou skupinu lidí. Život v blahobytu je možný jen

tehdy, když budeme každý z nás usilovat o vzájemné zachování naší důstojnosti. Slovinští křesťanské zde mají důležitý úkol pro rozvoj společnosti, zachování a také předávání víry.

S ohledem na blížící se parlamentní volby, vyzval předseda slovinské biskupské konference všechny věřící, aby se voleb zúčastnili. Volby jsou vlastně „demokratickou a státnickou povinností každého občana a příležitostí, kterou musíme využít“ uvedl biskup Glavan.

Salzburg, 25. 6. 2014 (KAP)

Duchovní služba v rakouské armádě za první světové války

Velitelé rakousko-uherských vojenských sil využívali v První světové válce také náboženství, aby na jeho základě udržovali navzdory velkým ztrátám na životech bojovou morálku vlastních vojáků. Při příležitosti 100. jubilea sarajevského atentátu o tom hovořil historik Thomas Schulte-Umberg v interview pro aktuální vydání rakouských novin *Kirchenzeitung*. Především pro c.k. armádu mělo náboženství velký význam, uvádí expert, který na Vídeňské universitě studuje a také přednáší vojenskou duchovní správu v první světové válce.

Jinak tomu bylo v německé císařské armádě. V rakouské armádě měl každý regiment vlastního polního kuráta. Na straně rakousko-uherské armády bylo asi 4000 duchovních různých náboženství a konfesí, 3500 z nich tvořili katoličtí duchovní správci.

Ústředním náboženským tématem vojáků na frontě byla vlastní smrt či smrt kamarádů. Jako východisko využívali polní kuráti myšlenku oběti „pro Boha, císaře a vlast“ (für Gott, Kaiser und Vaterland). Pro obhajobu zabíjení proti stojících vojáků bylo využíváno teze o „spravedlivé válce“, v níž je sice jako nutné zlo,

ale přesto dovoleno zabíjet. Duchovní vysvětlovali válku jako Boží odplatu za odpadnutí od Boha a jeho církve. „Válku bude možné ukončit díky obrácení a správnému chování“, vzbuzovali duchovní naději. Historik také poukázal na úzké spojení mezi církví a rakouskou císařskou rodinou. Katolické náboženství patřilo k hlavním opěrným pilířům monarchie. Ve válce hrála katolická církev stabilizující roli, i když válka způsobila, že se nálada změnila.

Historik Schulte-Umburk poukázal také v této souvislosti na štvavou kampaň vůči slovinským kněžím, kteří byli hned na počátku války podezříváni, že sympatizují se Slovanským obyvatelstvem. Ještě drastičtější jsou příklady z Haliče a Bukoviny, kde vedla c.k. armáda vlastní válku proti domácím, údajně rusofilskému obyvatelstvu.

Innsbruck-Vídeň, 17. 7. 2014 (KAP)

Církev dává k dispozici liturgické texty pro uctění památky obětí 1. světové války

Tváří v tvář blížícímu se 100. výročí vypuknutí války vyzvali rakouští biskupové k uctění památky padlých a k modlitbám za mír. V předvečer památného dne – 27. července – se mají farnosti, církevní společenství i různé skupiny v celém Rakousku „sejít u památníků padlých a vzpomenout jejich památky, modlit se za mír a tím se sami stávat nástroji pokoje a smíření“, uvádí se ve vyhlášení biskupské konference. Návrhy pro liturgické texty byly vypracovány pod vedením a odpovědností biskupa diecéze Innsbruck Manfreda Scheuera, který je také prezidentem mírového hnutí „Pax Christi Österreich“. Zpracované texty v delší i kratší verzi byly dány farám k dispozici.

Modlitba za mír v Rakousku i ve světě

má být zvláště věnována všem těm, „kteří trpí až do dnešních dní následky války, terorem a násilím“, říká se v předmluvě k textům.

ŘEHOLNÍ SPOLEČENSTVÍ

Klagenfurt, 24. 6. 2014 (KAP)

Generální opat benediktnů koncertuje v klášteře St. Paul im Lavanttal

Nejvyšší představitel světového benediktinského řádu a představený asi 25 000 řeholnic a mnichů navštíví ve dnech 28. a 29. června Rakousko. Generální opat Notker Wolf, známý také jako kytarista a „rockující“ mnich, přijede do benediktinského kláštera St. Paul im Lavanttal a vystoupí zde se svojí kapelou na benefičním koncertu „Rock v klášteře“ ve prospěch hospicového hnutí. Následující den o slavnosti svatých apoštolů Petra a Pavla bude sloužit slavnou mši svatou na památku apoštolů. Muzikálně mši svatou doprovodí Ensemble „SaMaBreeze“, který bude moderně interpretovat spirituály, goply a populární písně.

Werner Wolf se narodil v roce 1940 v německém Allgäu, po maturitě v roce 1961 vstoupil do benediktinského kláštera St. Ottilien a přijal jméno Notker. Po studiu filosofie a teologie byl v roce 1968 vysvěcen na kněze. V roce 1977 byl zvolen arcioptatem kláštera St. Ottilien, v roce 2000 se stal generálním opatem.

VĚDA, ŠKOLSTVÍ, KULTURA A NÁBOŽENSTVÍ

Aachen, 21. 6. 2014 (KAP)

Po sedmi letech opět putujeme do Cách k hrobu císaře Karla Velikého a památným relikviím

Po sedmileté přestávce se o víkendů opět koná tradiční pouť do cášské kated-

rály. V pátek večer (20. 6.) v rámci slavnostní mše svaté vyzvedl diecézní biskup Heinrich Mussinghoff ze speciální skříně 4 plátěné relikvie. V následujících deseti poutních dnech budou vždy ukazovány v rámci bohoslužeb. K tradiční pouti se letos očekává zhruba 100 000 poutníků z celé Evropy. Pouť se tentokrát odehrává v roce Karla Velikého, kdy se připomíná 1200 výročí jeho úmrtí. Pouť zavedl právě Karel Veliký a císař Karel IV. zavedl od roku 1349 její pravidelné opakování po sedmi letech.

Podle staré tradice představují jednotlivá plátna těsné spojení s dobou života Ježíše Krista. První z pláten je údajně část Mariiných šatů ze Svaté noci, druhé je část Ježíšovy pleny, dále část Ježíšova bederního plátna ze dne ukřižování a poslední plátno představuje plátno, do něž byla zabalena hlava Jana Křtitele.

Biskup Mussinghoff ve své promluvě uvedl, že se jedná o věci, které nám připomínají mimořádné události Ježíšova života. Mnohem důležitější, než se ptát po pravosti pláten, je z nich vycházející duchovní zkušenost. Tyto „předměty víry“ nás odkazují na poselství Ježíše Krista a umožňují nám jít kousek cesty s Ježíšem, Marií a Janem Křtitelem.

Relikvie obdržel Karel Veliký v roce 799 z Jeruzaléma, Konstantinopole nebo Říma. Pro jejich pravost nejsou žádné historické doklady. Jejich uctívání ale můžeme vysledovat až k době Karla Velikého. Od 13. století jsou relikvie uloženy v uzamčené zlaté schráně, z níž byly vyjímány právě při příležitosti poutí. Tato živá poutní tradice vedla k tomu, že se Cáchy staly třetím nejnavštěvovanějším poutním místem Evropy – po Římě a Santiagu de Compostela.

Letošní pouť nese motto: *Víra v pohybu*. Desetidenní pouť nabízí mše svaté, různé další pobožnosti a další pro-

gramy pro rodiny, děti, mládež, hasiče, cyklisty, motoristy atd. Pouť vyvrcholí slavnou mší svatou o Slavnosti apoštolů Petra a Pavla, kterou bude slavit emeritní kolínský arcibiskup Kardinál Joachim Meisner. V pondělí 30. června pak budou relikvie opět na sedm let uloženy do zlaté schránky.

Linz, 23. 6. 2014 (KAP)

Nejen Cáchy slaví 1200 výročí od úmrtí císaře Karla Velikého

Velké oslavy v Cáchách (Aachen) k 1200 výročí úmrtí císaře Karla Velikého jsou důvodem mimořádné cesty nádherného skvostu z raného středověku – Tasilova kalicha – na výstavu do Cách. Tento kalich je považován za nejcennější dochovaný kalich z doby raného středověku. Klenotnici v hornorakouském benediktinském klášteře opouští velmi vzácně. V těchto dnech si město a diecéze Aachen připomínají velkou třídílnou výstavou Karla Velikého, prvního západoevropského císaře od doby antiky. Na výstavě s názvem *Karel Veliký – moc – umění – poklady* bude do 21. září k vidění více jak 250 skvostných exponátů.

Tasilův kalich je 25 cm vysoký, váží 3 kg, je měděný a částečně pozlacený. Připájené stříbrné medailony ukazují mimo jiné Krista s iniciálami IS (Jesus Salvator), u jehož nohou je Maria a Jan Křtitel. Jeho velikost a velká zdobnost dokládají, že se používal a i dnes používá pouze při mimořádných příležitostech. Naposledy kalich používal papež Benedikt XVI. při své návštěvě v Mariazell v roce 2007. Používal jej i Jan Pavel II. při návštěvách Rakouska v roce 1983 a 1998. Z klenotnice byl vyzdvížen také pro slavnostní závěrečnou mši svatou Středoevropských katolických dní v roce 2004 v Mariazell. Poslední „zahraniční cesta“ kalicha se datuje k roku 1946.

Jméno získal kalich podle bavorského vévody Tassila, který kalich zřejmě věnoval klášteru Kremsmünster, který v roce 777 založil. Podle nápisu na noze kalicha vzniklo toto mistrovské dílo po svatbě Tassila s langobardskou princeznou Luitbergou kolem roku 763. Podle odhadu odborníků vznikl zřejmě v umělecké dílně v Salzburgu.

Zájemci o shlédnutí tohoto skvostu mají tedy možnost do 21. září v Cáchách, ve městě, které učinil císař Karel Veliký centrem své evropské říše a vlastně „druhým Římem“.

Zde Karel budoval svou hlavní rezidenci, s falkou kaplí, která dnes tvoří centrální část dómu v Cáchách. Karel je v dómě pohřben. Katedrála Karlova města byla první německou stavební památkou, která byla v roce 1978 zapísána na listinu Kulturního dědictví UNESCO.

Součástí oslav je zhruba stovka dalších akcí. Na desetidenní pouť, kterou zavedl Karel a která se nyní koná každý sedmý rok, se o víkend sešlo zhruba 100 000 poutníků.

Vatikán, 30. 6. 2014 (KAP)

Nový prezident Papežské akademie pro teologii

Novým prezidentem Papežské akademie pro teologii jmenoval papež František kanadského morálního teologa a žáka Josefa Ratzingera Reala Tremblaye (73). Člen redemptoristického řádu nyní vystřídá italského salesiána Manilo Sodi (70), jemuž uplynulo pětileté funkční období. Svou doktorskou práci zpracoval Tremblay uprostřed 70. let v Řezně u pozdějšího papeže Benedikta XVI. Tématem bylo Církevní otec Ireneus u Lyonu (135–202). Mnoho let učil Tremblay jako profesor v Akademii Alfonsiana, která je institutem pro morální teolo-

gii jeho řádu v Římě. Od roku 2009 je členem vedení Papežské akademie pro teologii. Tato instituce, založená v roce 1695 má rozvíjet Dialog mezi vírou a rozumem. Zde se pravidelně organizují vědecké konference. Náleží k ní 40 teologů z celého světa.

President Akademie bývá jmenován na pětileté funkční období, může ale zůstat v čele na více období.

Vatikán, 30. 6. 2014 (KAP)

Vatikán přebírá prezidentví v Boloňském procesu

V druhé polovině roku přebírá prezidentskou funkci v Boloňském procesu poprvé Svatý stolec. Prezidentství se na příští půlrok dělí mezi Vatikán a Itálii. Vatikánské ministerstvo pro vzdělávání tak přebírá agendu a organizaci spolupráce a společného setkávání členských států v rámci Boloňského procesu. Vatikán je při prezidentství zastoupen třemi členy vatikánské Kongregace pro katolické vzdělávání. Oficiální převzetí agendy proběhne 8. července v Římě. V prvním půlroce vykonávali předsednictví společně Řecko a Kazachstán. Prezidentství se střídá v pravidelných půlročních intervalech a vykonávají je vždy společně jeden členský stát Evropské unie a jeden nečlenský stát EU.

Jedním ze tří zástupců Vatikánu je Friedrich Bechina, sekretář Kongregace, který pochází z Vídně. Bechina představil koncepci vatikánského předsednictví. Jako cíl si vytyčili zesílit povědomí, že vysoké školy nesou společenskou odpovědnost. Universitní reformy se nemohou omezit pouze na technické otázky, ale musí brát v úvahu aktuální společenské výzvy jako třeba migraci a demografickou proměnu společnosti aj.

Boloňský proces usiluje o sjednocení studijních programů a absolutorii v rám-

ci Evropy a příhraničních regionů. Má se tak usnadnit výměna studentů, absolventů i učitelů bez ohledu na hranice států. Toto reformní úsilí bylo započato podpisem společného prohlášení v Boloni v roce 1999. Dnes je do procesu zapojeno 47 zemí.

Svatý stolec k Boloňskému společenství přistoupil v roce 2003. Je ve světě zodpovědný za studijní programy 300 církevních fakult, 100 z nich se nachází mimo evropský prostor. K tomu je třeba připočítat 1500 katolických a papežských universit, v nichž má Vatikán nepřímou zodpovědnost.

Poprvé se v dějinách Boloňského procesu nejedná o spolu-prezidentství, nejde o rozdělení úkolů, ale jde o intenzivní spolupráci. Již se uskutečnila mnohá setkání mezi zástupci Vatikánu a Itálie, aby společně dojednávali koncepci prezidentství.

Friedrich Bechina se narodil v roce 1966, je členem duchovního společenství „Das Werk“. Ve Vatikánu řídí od roku 2005 referát pro spolupráci vysokých škol, reformu vzdělávání, církevního práva a práce s veřejností. V této funkci již Vatikán v letech 2010–2011 v Boloňském procesu zastupoval. V únoru 2013 jej papež Benedikt XVI. jmenoval podsekretářem Kongregace pro vzdělávání.

Linz, 1. 7. 2014 (KAP)

Nový rektor na Katolické teologické universitě v Linci

Katolická teologická privátní universita (KTU) v Linci má nového rektora. Stal se jím profesor dogmatiky Franz Gruber. Ve funkci střídá profesora Ewalda Volggera, který se po čtyřleté funkční periodě přesunul do funkce prorektora. Jako svůj cíl si nový rektor klade rozvoj Katolické-teologické university v plnohodnotnou Katolickou universitu se

samostatnou Fakultou katolické teologie a Fakultou filosofie a dějin umění. Navíc chce fakulta rozšířit okruh nabízených studijních programů včetně magisterského studia filosofie, dějin umění a programu náboženství v kultuře a společnosti.

Franz Gruber se narodil 1960 ve Vöklabrucku, studoval teologii a pedagogiku náboženství v Linci a Innsbrucku. Absolvoval studijní pobyty v Sao Paulo, Bostonu a Chicagu. Od roku 2001 vyučuje dogmatiku na KU v Linci. V letech 2001–2007 přednášel dogmatiku na Teologické fakultě v Českých Budějovicích. Pracuje také v různých diecézních grémiích. Od roku 1985 je šéfem referátu pro katolické vzdělávání diecéze Linec.

MEDIA

Linz, 1. 7. 2014 (KAP)

Zemřel nestor rakouské katolické novinářiny Hubert Lehner

Diecéze Linec a církve v celém Rakousku drží smutek za Huberta Lehnery. Katolický tvůrce médií zemřel v Linci v 86 roce života. „Hubert Lehner patří k významným osobnostem církevního života v Horním Rakousku druhé poloviny 20. století. Je také osobností, která formovala práci katolických médií v Rakousku i za hranicemi v sousedních zemích“, říká se v nekrologu vydaném lineckou diecézí. Někdejší generální ředitel Hornorakouského zemského nakladatelství byl také jednou z ústředních osobností katolické publicistiky v Rakousku.

Lehnerovi se podařilo ještě před politickým zvratem v roce 1989 vybudovat kontakty mezi církví v západní a východní Evropě. V této oblasti velmi úzce spolupracoval s kardinálem Franzem Köniigem.

Hubert Lehner se narodil 30. září 1928 v Linci. V letech 1951–1957 vedl na celorakouské úrovni katolickou mládež, od roku 1956 byl sekretářem Katolické tiskové asociace diecéze Linec. Následovaly pak další funkce v rakouské mediální oblasti např. v Hornorakouském zemském nakladatelství, Hornorakouském rozhlasu, ve Spolku rakouských novinových nakladatelství, ve Spolku katolických publicistů Rakouska, v Katolické světové unii tisku (UCIP). V 80. letech působil také jako pedagog v Ústavu pro publicistiku na universitě v Salzburku.

Před převratem 1989 patřil k významným podporovatelům komunistickými režimy utlačované církve v zemích východní a jihovýchodní Evropy. Po roce 1989 patřil k nejvýznamnějším podporovatelům obnovy katolické publicistiky ve východoevropských zemích. Zde pomáhal mnoha odbornými radami i finančním prostředky. I v naší Moravsko-slezské křesťanské akademii jsme měli tu čest se s Hubertem Lehnerem setkat a diskutovat o koncepci naší práce.

EKUMENA

Vatikán-Berlín, 24. 6. 2014 (KAP)

Walter Kasper k novému dokumentu Německé evangelické církve

Německý kuriální kardinál Walter Kasper kritizoval nejnovější dokument Německé evangelické církve (Evangelische Kirche Deutschlands – EKD) vydaný k reformačnímu jubileu (2017). Někdejší vatikánský „ministr ekumeny“ označil dokument za dogmatický výklad dějin. Nový dokument nese název *Ospravedlnění a svoboda*. Kardinál vyjádřil lítost nad tím, že se dokument ani slůvkem nezmiňuje o společně katolíky a evangelíky vypracovaném dokumentu *Společné*

prohlášení o nauce o ospravedlnění, vydaném v roce 1999. Tento nový postoj je vlastně odmítnutím nejen katolického partnera, ale i Světového luterského svazu, v jehož čele stál v roce 1999 shodou okolností jeden německý luteránský biskup.

Bonn, 7. 7. 2014 (KAP) -

Kardinál Kurt Koch naléhá na vyjasnění pojmu církev

K dalšímu vyjasňování pojetí církve vyzval reformované církve vatikánský „ministr ekumeny“ kardinál Kurt Koch. Katolická církev nahlíží na evangelické církve prismaticem jejich vlastního vnímání, uvedl president Papežské rady pro jednotu křesťanů v diskusním příspěvku pro ekumenický internetový projekt „2017 – společně na cestě“. Protestanti ale chápou sami sebe jinak než katolická církev. Chtějí být církví „jiným způsobem“, jak to interpretoval papež Benedikt XVI. Tato formulace „jiným způsobem“ musí být, jak uvedl Kurt Koch, nyní vyjasněna v ekumenickém dialogu. Například je třeba vyjasnit, proč je pro protestantská společenství dnes tak důležité označovat se jako církve zvláště poté, „když toto označení pro sebe v dějinách dlouhodobě odmítali“? Další otázkou je, zda označení církev má platit pro zemské církve nebo také pro „Freikirchen“ a evangelická společenství. Protože musíme vědět, co pod pojmem evangelická církev uznáváme, je předpokladem uznání vyjasnění všech těchto otázek.

Generální sekretář Světového luterského svazu, farář Martin Junge, v dalším příspěvku uvedl, že evangelické církve se vnímají „jako církve v plném smyslu slova“. Vnímají se jako součást a vyjádření „*jedné, svaté, katolické a apoštolské církve*“. Junge vyzvedl: „Evangelické církve proto nejsou odkázány na uzná-

ní, které by jim mělo být vyjádřeno třetí stranou proto, aby sebe samy jako církve mohly chápat.“ Je ale přesto důležité, že pokračuje vyjasňování mezi evangelickými církvemi a církví katolickou, uvedl Junge. Byly již zasazeny významné mezníky, jako mezinárodní výsledky dialogu, o nichž se má i nadále diskutovat.

V praktické úrovni jsou to mnohá setkání a intenzivní spolupráce, co vyznačuje dnešní spolupráci. Protestanti a katolíci už dávno nejsou „cizinci“, uvedl generální sekretář Světového luterského svazu. Stále více se chápou jako církve ve službě Ježíše Krista. Pro hlubší soucítění a soužití je „uznání jako církev správný a potřebný krok“.

Vídeň, 17. 7. 2014 (KAP)

Do úřadu nastupuje nový biskup Srbské pravoslavné církve Andrej Cilerdzic

Srbská pravoslavná církev (SPC) bude v neděli 20. července ve Vídni slavit nastoupení do úřadu prvního biskupa diecéze Rakousko-Švýcarsko. Slavnostní intronizace biskupa Andreje Cilerdzice se uskuteční v rámci slavnostní bohoslužby v Katedrále Kristova Vzkříšení ve Vídni – část Leopoldstadt. Hlavním celebrantem bude patriarcha Irinej a dalších 15 srbských biskupů. Ke slavnosti jsou očekáváni zástupci pravoslavných církví, katolické církve, zástupci politiky z Rakouska, Německa, ale i pravoslavných zemí jako je Srbsko, Řecko, Rusko, Rumunsko a Bulharsko. Nový biskup Cilerdzic byl v květnu zvolen na shromáždění biskupů Srbské pravoslavné církve pro nově ustanovenou diecézi Rakousko-Švýcarsko, do níž jsou začleněni i věřící z Itálie a Malty. Eparchie se sídlem ve Vídni, dříve součást Středoevropské diecéze, byla ustanovena v roce 2010 a kromě Rakouska a Švýcarska zahrnuje

také srbskou církev v Itálii, která do té doby spadala do metropole Záhřeb-Lublaň.

Andrej Cilerdzic se narodil v roce 1961 v Osnabrücku jako druhý syn arcikněže. Po základní škole a gymnáziu žil jeden rok na hoře Atos, následně studoval na teologické fakultě Srbské pravoslavné církve v Bělehradě, v roce 1987 pak složil mnišské sliby v klášteře Decani v Kosovu. V roce 1990 přijal kněžské svěcení. V průběhu jugoslávských válek se v Bělehradském patriarchátu staral o válečné sirotky, válečné invalidy a uprchlíky. V období 1993–2005 pracoval jako sekretář pro vztahy mezi církvemi při svatém synodu Bělehradského patriarchátu. Následně studoval rok francouzštinu v Monte Carlu.

Od roku 2008 bádá Cilerdzic jako vědecká síla ve vzdělávacím institutu pro pravoslavnou teologii na Universitě v Mnichově a zabýval se návrhy života a církevní jednoty v 21. století. 2010 jej profesor Athanasios Vietsis jmenoval svým asistentem na mnichovské katedře pro systematickou teologii, dogmatiku a ekonomii.

V roce 2011 se stal světícím biskupem Bělehradského patriarchátu srbské pravoslavné církve. Jako teolog velmi zaujatý otázkami ekumeny se účastnil řady mezinárodních a vnitrocírkevních konferencí a diskusí. Biskup Andrej hovoří kromě srbštiny také německy, řecky, italsky, anglicky a francouzsky. Často se účastnil jako zástupce SPC na jednáních Světové rady církví, Konferencí evropských církví a dalších a dalších společností.

V Rakousku má SPC 16 kostelů, tři z toho jsou ve Vídni. Počet věřících se v Rakousku odhaduje na 200 000 – 300 000 a stará se o ně 20 kněží. Nová diecéze podle církevního práva podléhá Bělehradskému patriarchátu.

Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba¹

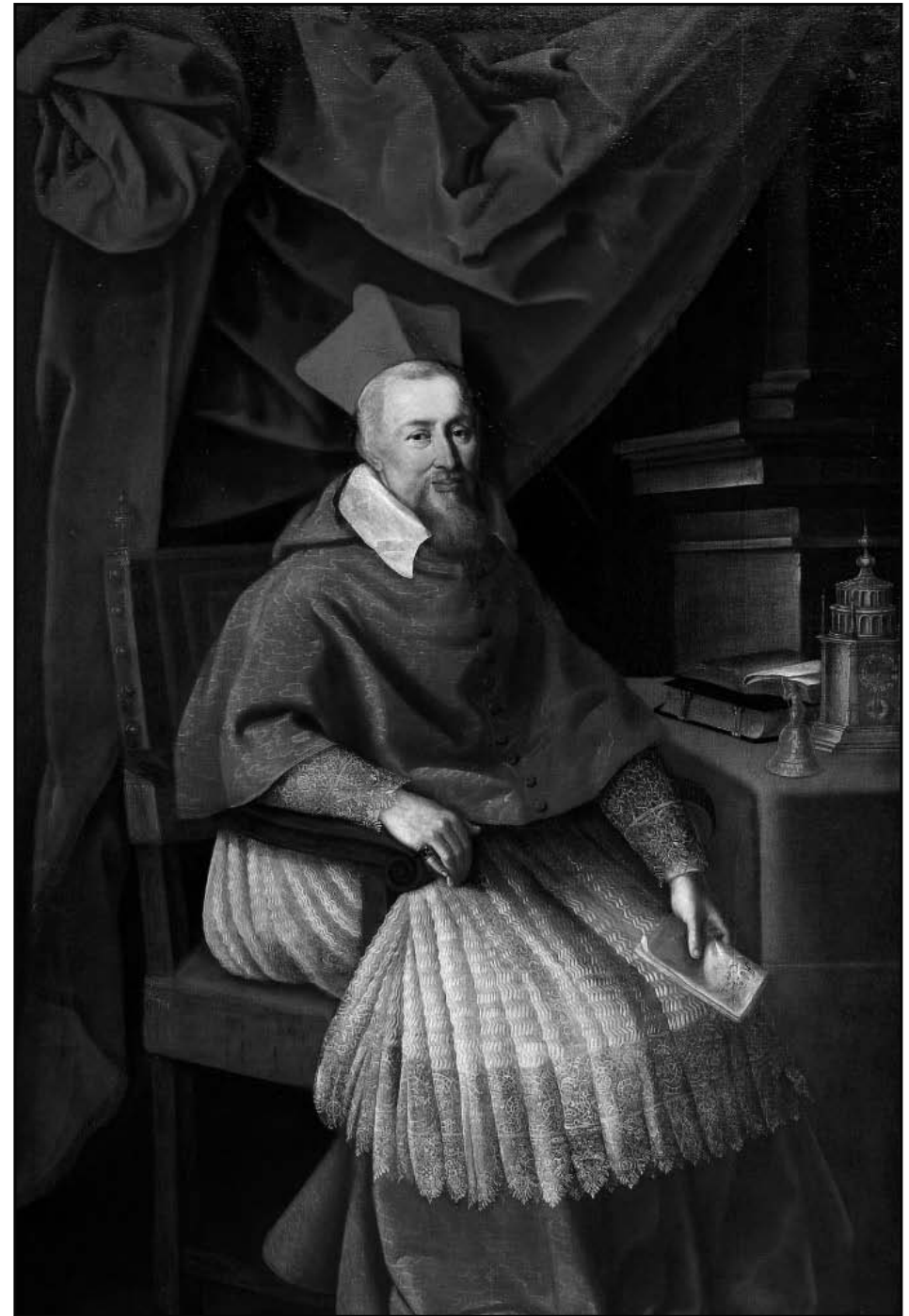
VÁCLAV LUNGA

Olomoucký biskup František kardinál z Ditrichštejna (1570–1636) byl významnou postavou středoevropských dějin první poloviny 17. století. Jeho episkopát spadl do období velkých politických, společenských a náboženských změn Habsburské monarchie, a byl to Ditrichštejn, který zejména na Moravě mnohdy udával směr dalšího vývoje. František z Ditrichštejna je proto právem historiky řazen po bok velkých kardinálů raného novověku.

Můžeme si klást otázku, proč si Diecézní muzeum v Brně zvolilo pro svou letošní sezónní výstavu právě téma kardinála Ditrichštejna? Odpověď je nasnadě. Muzeum chtělo vhodně navázat na spolupráci s Význačnou kolegiátní kapitulou u sv. Václava v Mikulově z minulých let a Ditrichštejn se jevil jako pojítko mezi Mikulovem a Brnem více než příznačně. A k tomu ještě na letošní rok připadá hned několik kardinálových výročí: letos uplývá 415 let od roku 1599, který v curriculum vitae Františka z Ditrichštejna zaujímá zcela zásadní význam. V uvedeném roce 1599 zahájil ani ne třicetiletý kněz a papežský komoří František z Ditrichštejna svoji církevní dráhu. V tomto roce jej papež Klementem VIII. jmenuje kardinálem a hned vzápětí je jím vyslán jako nejvyšší papežský legát *a latere* do Milána. Na základě papežova přání však byl především zvolen a posléze také vysvěcen na olomouckého biskupa. Dalšími výročními letopočty jsou roky 1604 a 1634, kdy byl Ditrichštejn jmenován nejprve protektorem císařských dědičných zemí a na sklonku života protektorem Germánie.

Stěžejním motivem celé výstavy Diecézního muzea je pohled na kardinála Ditrichštejna jako vzor „potridentského“ duchovního-biskupa, jemuž bylo vlastní úsilí naplňování dekretů tridentského koncilu a opravdová péče o svěřený lid, což v té době nebylo zdaleka běžné. Stejně tak, jak už čtenář jistě vytušil, si výstava vzala za své podtržení vztahu kardinála Ditrichštejna k městům Mikulovu a Brnu, jež v kardinálově životě hrála vedle Kroměříže a Olomouce nezastupitelnou roli. Mikulov se díky Ditrichštejnovi stal de facto hlavním městem Moravy, třebaže jenom na čas, a v Brně kardinál zažil chvíle slávy i ponížení, přičemž zde také zemřel. Vzpomenuta je rovněž úloha Františka coby architekta rekatolizace Moravy, která se při „znovuobracení“ obyvatelstva na katolickou víru vyznačovala upřednostňováním metod nenásilných a s určitou dávkou tolerance k jinověrcům. V neposlední řadě je poukázáno na skutečnost, že Ditrichštejn byl po celý život v kontaktu s významnými současníky, z nichž mnozí byli později kanonizováni, jako např. sv. Josef Kalasanský, Alois Gonzaga, Jan Sarkander, Robert Bellarmin či Filip Neri.

Expozice, která je umístěná ve středověkém prostoru krypty katedrály sv. Petra a Pavla v Brně, uvádí autentické exponáty z Ditrichštejnovy současnosti stejně jako předměty spojené s kardinálovým vztahem k rodovému Mikulovu. Návštěvníci si mají možnost prohlédnout proboštské insignie či několikera vyobrazení samotné-

Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“:
František kardinál z Ditrichštejna, neznámý autor, 1635
(Poskytlo: Regionální muzeum v Mikulově)

¹ K výstavě Diecézního muzea v Brně, 19. 6. – 12. 10. 2014

ho kardinála. Mezi exponáty mají svůj nezastupitelný význam také tisky z počátku 17. století, z nichž nejzajímavější je bezesporu knížka dvou Ditrichštejnových kázání z roku 1628, která se do dnešních dní dochovala ve velmi malém počtu exemplářů. Téma obou těchto promluv je, v případě kardinála, jedním z mnoha dokladů rodící se specifické podoby zbožnosti v Habsburské monarchii, tzv. *pietas austriaca*, která v druhé polovině 17. století pronikla do širokých vrstev společnosti.

Vůbec poprvé je veřejnosti představena gotická socha Madony z Klentnice u Mikulova datovaná do přelomu 13. a 14. století. U ní se historikové umění shodují, že se jedná o jednu z nejstarších dřevěných soch Madony na našem území.

Výstavu *Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba* je možné v kryptě katedrály sv. Petra a Pavla shlédnout denně mimo pondělí od 10 do 17 hodin, ve čtvrtek pouze do 16.15 hodin. Zakončení výstavy je plánováno na 12. října 2014. Výstavu zpestří v jejím průběhu také několik doprovodných akcí v podobě komentovaných prohlídek expozice, tematických přednášek a exkurzí do kardinálova rodového sídla Mikulova. Více na webových stránkách muzea www.petrovinfo.cz nebo facebookovém profilu.

koncepte a libreto výstavy:	Mgr. Martin Motyčka
kurátoři:	Mgr. Václav Lunga, Mgr. Nina Jašková
odborná spolupráce v Diecézním muzeu:	Mgr. Martin Motyčka, Mgr. Hana Polívková, Vladimír Chalupa
externí odborná spolupráce:	Prof. PhDr. Tomáš Krejčík, CSc., Ostravská univerzita, Ostrava Mgr. Tomáš Malý, Ph.D., Masarykova univerzita, Brno PhDr. Ludmila Dufková, Doc. Ing. František Svoboda, Ph.D., Diecézní konzervátorské centrum Biskupství brněnského, Bc. Lenka Klašková, Knihovna Biskupství brněnského PhDr. Marie Plevová, Ph.D., Diecézní archiv Biskupství brněnského, PhDr. Karel Rechlík, RNDr. Josef Gerbrich
grafika pro výstavu, návrh a sazba tiskovin:	Ing. arch. Kristýna Franková

Mgr. Václav Lunga pracuje v Diecézním muzeu v Brně, postgraduálně studuje české dějiny na pracovišti Historického ústavu FF Masarykovy university v Brně.

Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“: ▲

Portrét Františka kardinála z Ditrichštejna, neznámý autor, 18. století.

(Foto: Mgr. Václav Lunga)

Z výstavy „Mezi klíčem a mečem – kníže František kardinál z Ditrichštejna a jeho doba“: ►

Pontifikálie probošta Význačné kolegiátní kapituly u sv. Václava v Mikulově, 19. století

(Foto: Ing. Jiří Filip)

